

An aerial photograph of a modern residential development. The buildings are multi-story, constructed with light-colored wood or concrete, and feature flat roofs covered in lush green vegetation. Numerous solar panels are installed on the roofs. The complex is surrounded by mature trees and green spaces. A paved path with a few cars is visible in the upper left. The overall scene depicts a sustainable and integrated urban environment.

Jaarverslag 2021 NMU

Inhoudsopgave

NMU IMPACT FACTS & FIGURES 2021	3
INLEIDING	4
1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE ORGANISATIE	5
1.1 DOELEN EN PROFIEL VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE UTRECHT	5
1.2 VERTALING VAN DE DOELSTELLING IN VISIE, BELEID EN STRATEGIE	5
1.3 BESTUURSSTRUCTUUR NMU	7
1.4 RISICOBEHEERSING EN INTEGRITEITSBELEID	8
2. DE ACTIVITEITEN VAN DE NMU IN 2021	9
2.1. RESULTATEN PROJECTEN EN ACTIVITEITEN	9
2.1.1. SCHONE ENERGIE EN ENERGIEBESPARING	9
2.1.2. CIRCULAIRE ECONOMIE	15
2.1.3. GEZONDE LEEFOMGEVING EN DUURZAME MOBILITEIT	17
2.1.4. MOOIE LANDSCHAPPEN EN RIJKE NATUUR	18
2.1.5. DUURZAME LANDBOUW	21
2.1.6. DE GROENE, KLIMAATACTIEVE STAD	23
2.1.7. WERKVELDOVERSTIJGENDE WERKZAAMHEDEN	24
2.2 ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR	27
2.3 ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN TOEZICHT EN RAAD VAN ADVIES	29
2.4 VOORUITBLIK 2022 EN VERDER	30
2.5 BIJDRAGE POSTCODE LOTERIJ MAAKT IN IEDERE PROVINCIE EEN VERSCHIL	31
2.6 BEGROTING 2022	32
3. DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE STICHTING	33
3.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN	33
3.2 BALANS EN BELEID T.A.V. RESERVES	33
4. VERANTWOORDINGSVERKLARING 2021 STICHTING NATUUR EN MILIEUFEDERATIE UTRECHT	34
BIJLAGE 1	36
<i>Samenstelling Raad van Toezicht</i>	<i>36</i>
BIJLAGE 2	37
<i>Nevenfuncties Bestuur van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht in 2021</i>	<i>37</i>
DEEL II JAARREKENING 2021	39
ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING	57
DEEL III OVERIGE GEGEVENS	58

NMU IMPACT FACTS & FIGURES 2021

370 adviezen
gegeven aan lokale en
regionale organisaties
en **169** aan burgers

14 netwerken
opgezet, aan **49** netwerken
deelgenomen

Bij 124 beleidsontwikkeltrajecten
betrokken en hierbij 32 organisaties
vertegenwoordigd

16 concrete plannen
voor beleidsuitvoering ontwikkeld
waarvan 44 % in praktijk gebracht

153 bedrijven
toegang gegeven tot een breed netwerk
voor kennisuitwisseling over duurzaamheid

72 bedrijven advies gegeven
over duurzame bedrijfsvoering

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Natuur en Milieufederatie Utrecht over het jaar 2021. De klimaatcrisis bedreigt het leven op onze planeet in toenemende mate. Ook in 2021 heeft het IPCC diverse rapporten uitgebracht die oproepen tot directe actie van overheden en bedrijfsleven. Als NMU blijven we ons onverminderd inzetten om overheden, bedrijfsleven, maar ook inwoners handelingsperspectief te bieden om de energietransitie vorm te geven. Hetzelfde geldt voor de biodiversiteitscrisis die mogelijk nog groter is dan de klimaatcrisis. Het gevoel van urgentie is de afgelopen jaren bij steeds meer mensen toegenomen.

Ook in 2021 had de Coronapandemie een grote impact op de samenleving. We waren inmiddels gewend aan het thuiswerken, en vonden andere manieren om met elkaar te communiceren. Maar velen van ons misten de fysieke ontmoetingen, de inspiratie en de mogelijkheid om informeel bij te praten en te netwerken of excursies te organiseren. Sinds begin 2022 zijn de Coronamaatregelen steeds verder afgeschaald en wordt het weer drukker op de werkvloer en met live bijeenkomsten. Met de versoepelingen lijken bij sommige doelgroepen helaas ook de waardevolle lessen van de Corona periode weer weg te ebbten; de waardering voor het lokale en de natuur en de afname van reisbewegingen. De NMU werkt er hard aan om deze positieve ontwikkelingen van Corona vast te houden.

In dit jaarverslag beschrijven we welke activiteiten en projecten zijn uitgevoerd in 2021 en welke resultaten daarmee zijn bereikt. Het jaarverslag bestaat uit 2 delen. Het eerste deel, het bestuursverslag geeft een beknopt verslag van de activiteiten, de resultaten en de overige organisatorische zaken. Het tweede deel geeft het financiële overzicht.

De werkzaamheden van de NMU worden gefinancierd vanuit verschillende bronnen, namelijk: de 4-jarige programmasubsidie van de provincie, de Postcodeloterij en programma- of projectfinanciering. De 4-jarige programmasubsidie wordt ingezet voor het uitvoeren van een aantal kerntaken. Begin 2021 heeft de provincie Utrecht een nieuwe vierjarige programmasubsidie toegekend aan de NMU voor de periode 2021-2024.

De werkzaamheden die de NMU in 2021 uitvoerde zijn beschreven in het werkplan 2021. In het werkplan hebben we de activiteiten per thema vanuit de beoogde impact beschreven. De impact hebben we in dit bestuursverslag zoveel mogelijk benoemd. In dit voorliggende verslag wordt – op verzoek van de provincie – over de werkzaamheden die gefinancierd worden vanuit de 4 jarige programmasubsidie, zoveel mogelijk apart per prestatie-indicator gerapporteerd. Dit is echter niet altijd mogelijk. De NMU voert namelijk een deel van deze werkzaamheden uit met financiering van de Postcodeloterij, of via projectfinanciering. De programma subsidie dekt namelijk niet volledig de omvang van de werkzaamheden op de kerntaken. De scheiding tussen basisactiviteiten en projecten is mede om die reden niet overal scherp te trekken.

Begin 2021 hebben we een jaarbericht uitgebracht. Hierin zijn de highlights van afgelopen jaar in vogelvlucht gepresenteerd. In dit bestuursverslag geven we een uitgebreidere weergave van onze activiteiten. Het bestuursverslag is opgebouwd aan de hand van de volgende thema's:

- Schone energie en energiebesparing;
- Circulaire economie;
- Mooie landschappen met rijke natuur
- Duurzame mobiliteit;
- Duurzame landbouw;
- De groene, klimaatactieve stad;
- Werkveldoverstijgende werkzaamheden.

Vervolgens volgt een toelichting op de financiële zaken en de jaarrekening zelf.

1. Algemene informatie over de organisatie

1.1 Doelen en profiel van De Natuur en Milieufederatie Utrecht

De Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) heeft de onderstaande doelen, vastgelegd in de statuten (deze zijn vernieuwd begin 2022, onderstaand de statuten die in 2021 nog van toepassing waren).

De stichting heeft als doel:

het bijdragen aan een optimaal behoud en verbetering van een mooie, duurzame en toekomstbestendige provincie Utrecht met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu, en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord. De stichting doet dit onder meer door:

- a. het stimuleren, coördineren en ondersteunen van activiteiten van actieve groepen, instanties en personen op het gebied van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, (duurzame) landbouw, mobiliteit en landschap, mede ter bevordering van de kennis en zelfwerkzaamheid van deze groepen, instanties en personen en het behalen van hun doelstellingen;
- b. het - kritisch en constructief - toetsen en beïnvloeden van het beleid en de ontwikkelingen in de samenleving, zoals van overheid, andere instanties, bedrijven of particulieren op het gebied van de bescherming en het beheer van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, (duurzame) landbouw, mobiliteit en landschap, waartoe onder meer een aansprekende ambitieuze eigen agenda wordt geformuleerd en uitgevoerd, overleg wordt gevoerd en/of adviezen worden uitgebracht, terwijl voor het overige gebruik kan worden gemaakt van alle overige wettige middelen, zoals het indienen van bedenkingen, beroep-of bezwaarschriften en/of het voeren van juridische procedures;
- c. het mobiliseren van de publieke opinie ten aanzien van zaken welke betrekking hebben op de bescherming en het beheer van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, mobiliteit en landschap;
- d. het bevorderen van milieubewust gedrag door middel van educatie, voorlichting en informatieverstrekking;
- e. het verbinden en bij elkaar brengen van partijen ter versnelling van diverse transitie naar een duurzame samenleving,
- f. en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

Het realiseren van de doelstelling geschiedt zoveel mogelijk op een duurzame, sociale en bedrijfsmatig verantwoorde wijze.

De stichting heeft geen winstoogmerk en beoogt werkzaam te zijn als algemeen nut beogende instelling in de zin van artikel 5b van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie

Onze missie en visie

De NMU streeft naar een provincie met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu. Hier wonen en werken we op een toekomstbestendige manier. De NMU neemt samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden initiatieven die de provincie sneller duurzaam maken. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur, milieu en landschap. Daardoor kunnen de bewoners van Utrecht en ook mensen van elders genieten van een gezonde leefomgeving.

In een duurzaam Utrecht:

- Zijn wonen, werken en reizen klimaatneutraal doordat Utrecht zuinig is met energie en gebruik maakt van hernieuwbare bronnen;
- Worden alle grondstoffen (hoogwaardig) hergebruikt en zijn kringlopen gesloten;
- Wordt bebouwd gebied zorgvuldig benut en koesteren we landschappen en natuur;
- Is sprake van een natuurinclusieve landbouw, zonder schadelijke uitstoot, te midden van een soortenrijk, aantrekkelijk landschap.
- Is het prettig wonen in groene, klimaatactieve steden en dorpen;
- Krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan mensen kunnen genieten.

De NMU zet zich in voor een samenleving die bijdraagt aan:

Schone energie en energiebesparing

Duurzame landbouw

Gezonde mobiliteit

Mooie landschappen met een rijke natuur

Circulaire Economie

Groene, klimaatactieve stad

De NMU werkt aan deze missie volgens 3 strategieën die zijn vastgelegd in het beleidsplan 2018-2022: we zijn **verbinder en aanjager** in de regio. Door partijen bij elkaar te brengen en de beweging van onderop te ondersteunen, kunnen we samen grotere stappen zetten naar een duurzame Utrechtse samenleving. We zijn ook actief als **beïnvloeder**. Zo reiken we andere partijen een perspectief aan waarin duurzaam handelen leuk, gemakkelijk en soms zelfs vanzelfsprekend wordt. En we zetten in op onze rol als **agendasetter**. Hiervoor formuleren we een ambitieuze agenda en zorgen we voor duidelijke mijlpalen met concrete, tastbare resultaten. Daarbij werken we samen met onze strategische partners. Samen maken we het verschil!

De NMU voert een aantal kerntaken uit die mede worden gefinancierd door de provincie met een vierjarig programma 2021-2024. De kerntaken uit het programma 2021-2024:

- 1. Bijdragen aan provinciale beleidsvorming.** Vanuit onze onafhankelijke positie geven we stem aan natuur en milieu, en signaleren we kansen voor transitie naar duurzaamheid. We doen dat zoveel mogelijk aan de voorkant, dus vroeg in het proces, via ambtelijke inbreng en politieke agendering. Op basis van expertise, voelsprietten en ervaring in de praktijk voeden we planvorming en besluitvorming en dragen we waar dat nuttig is alternatieven aan. Daarbij betrekken we lokale actoren en bewonersgroepen, voor participatie bij onze eigen meningsvorming dan wel direct in de provinciale beleidsvorming.
- 2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen** (zowel provinciaal als gemeentelijk) We dragen in regionale processen bij aan de uitvoering van provinciale programma's en ambities in diverse gremia, waarbij we als belangenbehartiger voor natuur, milieu en duurzaamheid bijdragen aan integrale plannen en de realisatie

daarvan. Met campagnes en projecten gericht op het betrekken en mobiliseren van koplopers bij bedrijven en bewoners realiseren we provinciale ambities op onze thema's.

- 3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, de “beweging vanuit de samenleving”.** Deze kerntaak heeft een duidelijke link met de bovenstaande kerntaken: overheden hebben de samenleving nodig om draagvlak voor beleid te verkrijgen en om doelen te realiseren. En de samenleving is steeds actiever met eigen initiatief, en kan daarbij vaak niet zonder de overheid. De NMU kent de koplopers, ondersteunt bewoners en lokale initiatieven met het Adviespunt Ruimte, Servicepunt Energie Lokaal, Groen aan de buurt en servicepunt Circulair en is intermediair en verbindt initiatieven aan overheden waar ze elkaar nodig hebben voor realisatie.

1.3 Bestuursstructuur NMU

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht
Vestigingsplaats: Utrecht
Rechtsvorm: Stichting

De doelstelling van de NMU is het bevorderen van het behoud, herstel en optimaal beheer van natuur, milieu en landschap in de provincie Utrecht. Deze doelstelling tracht de NMU te realiseren door een proactieve rol in beleidsbeïnvloeding en gebiedsontwikkeling, door het informeren, coördineren en ondersteunen van de lokale en regionale natuur- en milieuorganisaties in Utrecht, en door de uitvoering van projecten gericht op het initiëren van nieuwe duurzame ontwikkelingen bij provincie, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Juridische structuur De stichting kent de volgende organen:

- Bestuurlijke organen:
 - Directie;
 - Raad van Toezicht.
- Adviserend orgaan:
 - Raad van Advies.

Raad van Toezicht: Olav-Jan van Gerwen (voorzitter)
Arthur van Mansvelt (financiën, tot 5-10-2021)
Benno Oosterom (tot 5-10-2021)
Marianne Kallen-Morren
Jacomijn Pluimers (tot 16-02-2021)
Conny Groot
Jeannette Levels-Vermeer
Gijs Kuneman (vanaf 16-02-2021)
Sylvia Bannier-Strik (vanaf 16-02-2021)
Hendrik Stegenga (financiën, vanaf 5-10-2021)
Bas van de Griendt (vanaf 5-10-2021)
Marielies Schelhaas (vanaf 5-10-2021)

Bestuur / directie: Josja Veraart: Directeur (vanaf 1 februari 2021, tot 1 februari 2021 was dit Joris Hogenboom)
Sonja Sars: Adjunct-directeur (vanaf 8 maart 2021, tot 1 februari was dit Josja Veraart)

1.4 Risicobeheersing en integriteitsbeleid

De NMU streeft ernaar om risico's die gerelateerd zijn aan bestuur en management, operationele zaken, financieel management, informatiemanagement en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. Het gaat niet primair om het vermijden van risico's, maar om het herkennen en beheersen ervan. Door risico's te identificeren, kunnen passende reacties ondernomen worden om schade te voorkomen of te beperken. Risicomanagement maakt integraal deel uit van de planning en control cyclus en van projectmanagement en is van toepassing voor iedereen in de organisatie. De belangrijkste risico's voor 2020 en 2021 zijn van beheersmaatregelen voorzien. In 2022 zal het risicobeleid opnieuw herzien worden. De belangrijkste risico's in het kort:

- Leveren van onvoldoende prestaties leidend tot reputatieschade en geheel of gedeeltelijk verlies van 4 jaren programmasubsidie/ NPL en of minder opdrachten;
- Personeel: Onvoldoende keuzes en focus leidend tot overbelasting personeel en onvoldoende impact.
- Kwetsbaarheid als gevolg van kleine organisatie (bijvoorbeeld bij vertrek / ziekte / overbelasting medewerker) leidend tot plotseling wegvallen van belangrijke competenties in geval van ziekte of vertrek.
- Beperkte diversiteit financiële bronnen leidend tot grote impact als een ervan wegvalt.

De NMU heeft in 2019 haar integriteitsbeleid opgesteld en vastgesteld in de RvT. Onderdeel van het integriteitsbeleid is een uitgebreide beschrijving waarin opgenomen is hoe medewerkers een eventuele melding over een integriteitskwestie kunnen doen en wat er vervolgens met deze melding gedaan wordt. Er is tot dusver geen reden om het beleid te herzien. Het beleid is besproken met de medewerkers en wordt nieuwe medewerkers bij aanvang van de aanstelling aangeboden. In 2021 hebben we geen meldingen ontvangen over integriteitskwesties.

2. De activiteiten van de NMU in 2021

2.1. Resultaten projecten en activiteiten

Hieronder volgt het overzicht van de activiteiten, resultaten en impact van onze projecten en activiteiten in 2021, benoemd per thema.

2.1.1. SCHONE ENERGIE EN ENERGIEBESPARING

De provincie Utrecht heeft als doel om in 2040 energieneutraal te zijn. Dat betekent dat we net zoveel duurzame energie produceren als dat we energie verbruiken. De NMU vindt dit een belangrijke maatschappelijke opgave en droeg daar in 2021 op verschillende manieren aan bij. Hieronder staat een selectie van de activiteiten, inclusief de resultaten.

Basisfinanciering provincie

1. *Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.*

Aangespoord door de RES'-en is het overgrote deel van de gemeenten in 2021 druk geweest met beleidsontwikkeling voor zon en wind. In participatietrajecten met bewoners en stakeholders wordt gesproken over hoeveel, wat, waar en hoe. Beoogde uitkomst is meestal een beleidskader met randvoorwaarden, en kansenkaarten. Bij een groot deel van dit soort trajecten is de NMU om betrokkenheid gevraagd: (intern) advies over proces en conceptkaders, als stakeholder bij denktanks en inspraaksessies, en reacties op stukken die voorgelegd worden aan de raad. Daarbij adviseren we langs de lijnen van onze visie 'drievoudig duurzaam' (participatie, goede inpasbaarheid en snelheid). Hieronder staat een beknopt overzicht van onze bijdragen per gemeente in willekeurige volgorde. Daarnaast hebben we in 2021 diverse kennisproducten ontwikkeld over 'natuurinclusieve energietransitie' die van nut zijn voor lokale overheden: een film, een toolbox en een podcast. Deze producten hebben we actief onder de aandacht gebracht in ons netwerk, opdat veel gemeenten er hun voordeel mee doen. Tot slot hebben we een excursie georganiseerd voor o.a. gemeenteraadsleden naar de energietuin Mastwijk.

Een greep uit de activiteiten voor gemeenten in 2021:

- **Zeist:** facilitering van uitwisseling en kennisopbouw tussen lokale groepen i.r.t. gebiedsproces A12-spoorzone. Begeleiding diverse digitale bijeenkomsten, uitnodigen externe deskundigen, bemiddeling tussen de groepen, inbreng geleverd bij startbijeenkomst gebiedsproces.
- **De Ronde Venen:** deelname aan digitale (publieke) paneldiscussie over gebiedskwaliteiten; belang jongeren daarbij ook ingebracht.
- **Montfoort:** Input geleverd aan raadslid voor motie over zon op dak en bredere strategie voor grootschalig zon. Motie aangenomen plus advies aan wethouder over gebruik Constructieve Zonneladder. Ambtelijke kennismaking met advies over kennistools NMF's.
- **Utrecht:** onafhankelijke beoordeling zonnepark Meijewetering uit eigen beweging, als input voor aanscherping zonneveldenbeleid; in december als deskundige mee bij ambtelijk werkbezoek aan Zonnepark Oostrumsdijkje in Houten.
- **De Bilt:** bestuurlijk inbreng geleverd over (on)geschikte locaties voor zon en wind. Ambtelijk later in 2021 meegedacht over inrichting van een maatschappelijke tender voor zonnevelden.
- **Woerden:** schriftelijk feedback geleverd op concept-afwegingskaders zon en wind; ingesproken bij raadsvergadering over zoekgebieden voor de RES met resultaat dat zoekgebieden wind zijn aangenomen!

2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). Stimuleren succesvolle regionale samenwerking tussen de verschillende actoren in de provincie gericht op versnelling van uitvoering.

Regionale energiestrategieën

Doel: NMU levert in samenwerking met de energiecoöperaties en Natuur en Landschap achterban gebundelde input voor de RES'-en¹. Input richt zich op participatie (50% lokaal eigendom), goede inpasbaarheid en snelheid. Ook pleiten we voor een hoog ambitieniveau en een goede borging.

In het kader van de basissubsidie werken we ook aan een betere borging van natuur, landschap en de lokale gemeenschap in de Utrechtse RES'en, waarbij de focus ligt bij organiseren van de inbreng 'van onderop'. Het jaar 2021 stond in teken van RES 1.0 en daarbij maakten we ons sterk voor een hoog ambitieniveau, zorgvuldige inpassing met oog voor natuur/landschap/leefomgeving en goede participatie. Daarnaast zoeken we naar manieren om de kennis en belangen van lokale achterban (energiecoöperaties en natuur/landschap) goed te betrekken bij de regionale planvorming.

- **RES Amersfoort:** in voorjaar 2021 is onze visie van NMU en Energie Samen 'RES Amersfoort drievoudig duurzaam' overhandigd aan de regio. Dit op basis van een intensief traject met strategische partners en lokale groepen. De suggesties voor alternatieve ontwikkellocaties zijn opgenomen in RES 1.0, en in de conceptplannen richting RES 2.0 is meer aandacht voor structurele inbreng van stakeholders. Ook hebben we tijdens een PS Commissievergadering M&M een reflectie en advies geleverd op RES Amersfoort en Foodvalley. Veel waardering voor constructief kritisch geluid onder de statenleden.
- **RES U16:** bij bestuurlijk trekkers en kerngroep samen met Energie van Utrecht² (EvU) een oproep gedaan voor een meer regionaal georganiseerd participatietraject, met ook regionale reflectie en advies van ons. Toen daarvoor weinig ruimte bleek, is de focus verlegd naar knelpunten in specifieke gemeenten, dan wel op natuur (vermijden kwetsbare locaties), dan wel op ambitie en tempo. In aanloop naar besluitvorming over inzet RES 1.0 hebben we inspraak geleverd d.m.v. een gezamenlijke brief met EvU (met o.a. nadruk op noodzaak van een natuurinclusieve energietransitie, betere regionale afstemming zon & wind) en hebben we inbreng geleverd in o.a. Woerden, Utrechtse Heuvelrug en PS Commissie M&M. Via kernteam advies geleverd over betrekken regionale stakeholders in volgende fase, en over regionale kaders en afwegingen.
- **RES Foodvalley:** Bestuurlijke en ambtelijke inbreng geleverd via actieve deelname stuurgroep en inhoudelijk via klankbordgroepen; verdere inzet verloopt via N&M Gelderland. RES 1.0 medeondertekend en inbreng geleverd voor RES 2.0. RES Foodvalley kende een zeer intensief participatietraject met alle stakeholders. De NMU heeft actief geparticipeerd en eraan bijgedragen dat ook biodiversiteit is meegenomen in de RES.

Energievisies

Doel: Ontwikkelen duurzame energievisies (zoals warmte, biomassa, wind, zon, klimaatneutrale gemeente)

Impact: heldere en gedragen regionale visies en routekaarten op de diverse energiethema's.

Provincie en gemeenten sturen met weloverwogen keuzes en juiste randvoorwaarden op de ontwikkeling van duurzame energie. Energiecoöperaties, groene organisaties en andere partners dragen onze visie uit.

De NMU heeft met verschillende gemeenten gesproken over de voortgang van de Transitievisie Warmte. Onze bijdrage focust op de bijdrage van bewoners en initiatieven alsook op het benutten van duurzame

¹ Cofinanciering vanuit de participatiecoalitie. In 2019 hebben de Natuur en Milieufederaties (NMF's) de **participatiecoalitie** opgericht waarin 5 landelijke partijen samenwerken: de NMF's, Energie Samen, HIER Klimaatbureau, Buurkracht en LSA Bewoners. Doel is aan draagvlak te werken voor de RES'en en om gezamenlijk 100-150 pilotwijken op weg naar aardgasvrij te ondersteunen.

² De NMU stond mede aan de basis van de oprichting van Energie van Utrecht, eind 2020. Het projectbureau van EvU zorgt voor verdere professionalisering en ondersteuning van de energiecoöperaties om zon- en windprojecten te realiseren, projecten die lokaal gedragen zijn en waarbij het profijt in eigen regio blijft.

warmtebronnen. Hiervoor heeft de NMU samen met de NMF's een handreiking gemaakt voor gemeenten. Deze handreiking vormde de basis van de gesprekken die zijn gevoerd. Daarnaast hebben we met de provincie o.a. meegedacht over mogelijkheden voor duurzame warmte in de innovatie regeling. We hebben advies gegeven aan de gemeenten Leusden, Nieuwegein, Soest, Stichtse Vecht, De Bilt, Houten, Utrechtse Heuvelrug Woudenberg, Veenendaal, IJsselstein, Bunschoten, Amersfoort, Utrecht, Woerden en Vijfheerenlanden;

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

Advies over duurzame warmte (cofinanciering vanuit Participatiecoalitie): NMU ondersteunt initiatieven bij ontwikkelen van duurzame warmte in hun wijk of buurt. Hiervoor hebben we een routekaart duurzame warmte ontwikkeld met de NMF's, die begin 2022 is gepubliceerd. Deze routekaart geeft goed weer welke stappen de NMU met de initiatieven doorloopt. Daarnaast heeft de NMU advies gegeven over collectieve acties voor verduurzaming, zoals over gezamenlijke inkoopacties, LED lampen acties, energiedisplays, energieambassadeurs, informatiebijeenkomsten, (digitaal) bewoners spreken of informatie geven, etc.

Aanvullende subsidie provincie ten behoeve van energie

Van 2020 tot en met 2022 verstrekt de provincie een aanvullende subsidie op energiegebied omdat de werkzaamheden op energie waarvoor de provincie de NMU vroeg, omvangrijker waren dan binnen de basisfinanciering past. Afgesproken is dat binnen deze financiering de NMU zich richt op 3 activiteiten die de regionale energietransitie versnellen. Dat zijn de regionale energiealliantie, het servicepunt energie lokaal en het programma grootschalige zon.

1. De Regionale Energiealliantie

De NMU is sinds 2014 aanjager en voorzitter van de Regionale Energiealliantie (REA). Dat is het regionale samenwerkingsverband tussen de provincie Utrecht, diverse Utrechtse gemeenten, het waterschap HDSR, de ROM (Regionale Ontwikkelings Maatschappij), de RES'en, de NMU en het USI (Utrecht Sustainability Institute). Het doel is door krachtenbundeling te zorgen voor een versnelling van de **Regionale energietransitie**. Vanuit deze samenwerking heeft veel kennisuitwisseling plaatsgevonden. Maandelijks komt de alliantie bijeen om lopende ontwikkelingen in de regio te delen en met elkaar af te stemmen, om samen visies te ontwikkelen en gezamenlijk lobbypunten te bespreken. In najaar 2021 is een grote kennisbijeenkomst georganiseerd over het onderwerp netcongestie en energieopslag. De bijeenkomst vond fysiek plaats en er waren ca. 50 deelnemers live aanwezig. Er waren presentaties van Stedin (recente netcongestie en handelingsperspectief), ROM (aanjaagteam energie innovaties), USI (ROBUST), ECUB en Friday Energy (Project Congestie management en power balancing Lage Weide). Naast deze grote bijeenkomst zijn er verschillende specials georganiseerd en zijn diverse onderwerpen en thema's besproken. Hieronder een greep hieruit:

- Toelichting plannen Wijk van de Toekomst in Utrecht
- Huibertstroom – warmteproject in Everdingen
- DVvE BV (BV die is opgericht om VvE's te helpen verduurzamen)
- Programma object gebonden (doorontwikkeling van de object gebonden verduurzamingsdienst)
- Ontwikkelingen vergisting bij de HDSR
- Checklist verduurzaming gebouwde omgeving
- Energieopwekking in/bij natuurgebieden?
- Energietransitie en mobiliteit
- TEO en MWK/ARK (Merwedekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal)
- Innovatie en energietransitie

2. Het Servicepunt Energie Lokaal en programma grootschalige zon

De NMU is in de regio Utrecht de vraagbaak, makelaar en ondersteuner van het netwerk van lokale initiatiefnemers. Vanuit het **Servicepunt Energie Lokaal** heeft de NMU deze lokale energie-initiatieven ondersteund bij het uitvoeren van hun projecten, zowel met energieopwekking, als op het gebied van

energiebesparing en warmte. Het netwerk bestaat inmiddels uit ruim 80 energie-initiatieven. De warmte initiatieven helpen we met co-financiering van de participatiecoalitie.

Sinds 2015 werkt de NMU ook middels het **Programma Grootschalige zonne-energie** aan het versnellen van projecten voor zonnepanelen op grote daken. Dit programma werd zowel gefinancierd vanuit een subsidie van de provincie Utrecht als vanuit de bijdrage van dakeigenaren en directe belanghebbenden zoals gemeenten. We hebben diverse activiteiten ondernomen en resultaten behaald. Cofinanciering kwam vanuit U-Thuis, Nationale PostcodeLoterij, verschillende gemeenten. Omdat de activiteiten elkaar versterken zijn de resultaten hieronder gecombineerd weergegeven:

Ondersteuning Servicepunt en grootschalig zon:

- Ca. 300 vragen van energie initiatieven beantwoord.
- Ca. 50 adviesgesprekken of deelname aan bijeenkomsten van energie-initiatieven.
- Twee grote provinciale bijeenkomsten van U-Thuis met elk ruim 140 deelnemers.
- Vier bijeenkomsten / workshops voor energie-initiatieven met in totaal 80 deelnemers:
- Ondersteuning bij het opzetten van nieuwe energie-initiatieven en coöperaties, zoals Duurzaam Eiland (Schalkwijk, Houten), Energiecoöperatie Maartensdijk (De Bilt), Veemarkt Samen (Utrecht), Soester Energie en Windkracht Eemland.
- Verschillende energie-initiatieven zijn met een wijkaanpak begonnen.
- Ondersteuning Wijk C stroom (Thomas Roos – initiatiefnemer). Doel is om verschillende collectieve zonPV projecten op de daken van in deze wijk te ontwikkelen in samenspraak met dakeigenaren van bedrijven en instellingen en woningcorporaties en (gemengde) VvE
- Uitreiking prijs beste energie initiatief 2021 (Soesterwijkwiel)
- 9x Nieuwsflits Energie Lokaal uitgebracht (860 lezers)

Ondersteuning collectieve zonne-energie / collectieve zon-op-dak projecten:

- 50x quickscans waarin potentie voor zonnedaken in kaart gebracht worden, waaronder:
- Ca. 5 quickscans voor SCE / cooperatief zonPV (o.a. Vinkeveen, Harmelen en Linschoten) en buurtstroom Komningsweg en buurtstroom Utrechts archief en Energie-U Meijewetering
- Ca. 10 quickscans in het kader van verduurzaming sportaccommodaties Nieuwegein (Eric Nohlmans)
- 4 Quickscans voor EWEC
- Ca. 15 Quickscans via Servicepunt Energie en via Servicepunt Duurzame daken
- 15x besprekingen met (groot)dakeigenaren en 8 SCE aanvragen
- Zon op Woudenberg ondersteuning bij verkrijgen SCE zonpv projecten
- Dit heeft geleid tot 3.500 zonnepanelen die gerealiseerd zijn en ruim 11.000 in voorbereiding in 2021³.

Cofinanciering: U-Thuis, Nationale PostcodeLoterij, Participatiecoalitie, verschillende gemeenten

Projectfinanciering

In de **energietuin Mastwijk** in Montfoort wordt duurzame energie gecombineerd met openbare natuur, recreatiemogelijkheden en educatie. Met als doel de voormalige stortplaats om te vormen tot een aantrekkelijk gebied met meerwaarde voor natuur, milieu én omgeving. In 2020 is het bestemmingsplan unaniem vastgesteld door gemeenteraad, is het integraal ontwerp afgerond en de omgevingsvergunning verkregen. In 2021 is de SDE++ subsidie toegekend en de LEADER subsidie (deze laatste is bestemd voor het lokale initiatief om fluisterbootjes mogelijk te maken). De grondeigenaar heeft wat twijfel over de businesscase waardoor vertraging in het project is opgetreden. Hierover zijn diverse gesprekken gevoerd en we hebben goede hoop dat in 2022 daadwerkelijk stappen richting realisatie gezet kunnen worden.

³ Deze resultaten zijn natuurlijk niet voor 100% op de conto van de NMU te schrijven, maar de NMU heeft via het Servicepunt en/of het project collectieve zonne-energie hier een bijdrage aan geleverd

In navolging van de **Watt nou! Campagne** in 2020 waarbij we in de gemeentes de Ronde Venen en Leusden een jongerencampagne hebben gedaan, hebben we in 2021 in Leusden een avond georganiseerd voor jongeren. Daarnaast heeft de NMU bijgedragen aan het project Climate songfestival. Waarbij via scholen jongeren betrokken zijn bij het maken van een klimate song.

Verder hebben we een voorstel ontwikkeld om provinciebreed jongeren te betrekken bij de energietransitie. Dit voorstel hebben we ontwikkeld in samenwerking met JongRES en stichting Groen. In 2022 verwachten we een akkoord van de provincie op het voorstel en kunnen we van start.

In 2021 hebben we in samenwerking met de Provincie Utrecht het onderzoeksproject **ORSI** opgezet en uitgevoerd. Daarin onderzoeken we de relatie tussen de leefomgeving en duurzaam gedrag in het dagelijks leven van bewoners. Liefst 304 deelnemers hebben 8 weken lang data verzameld; 197 daarvan zijn voorzien van een persoonlijke CO2-profiel en een waardebon. Ter afsluiting vond op 21 oktober een workshop plaats in het Provinciehuis.

In 2021 heeft de NMU opnieuw actief deelgenomen aan het **Informatie en Consultatieplatform aardwarmte (ICO)**. Rol van het platform: Gevraagd en ongevraagd advies leveren rondom aardwarmte-ontwikkelingen in Utrecht. Effect: Duurzame uitvoering van geothermie en draagvlak in regio t.a.v. aardwarmte vanwege goed beschikbare kennis en participatie. Het platform is begin 2020 gestart. NMU neemt deel aan dit platform om het natuur- en milieubelang in te brengen. In 2021 zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd. O.a op 21 juni over participatie van natuurorganisaties, bewoners, en woningcorporaties (ca. 80 toehoorders), waarbij de directeur van de NMU als spreker heeft bijgedragen. Effect is dat er duidelijkheid komt over de milieueffecten en uiteindelijk een duurzame uitvoering van geothermie, goed afgewogen beslissingen en draagvlak in regio t.a.v. aardwarmte vanwege goed beschikbare kennis. In september vond een hybride bijeenkomst plaats, met bijdrage van de netwerkdirecteur van de NMF's.

In 2021 zijn we gestart met het project **Toegankelijke deelname zonnedaken**. Doel is om bewoners met een smalle beurs mee te laten doen en profiteren van coöperatieve zon op dak projecten. Het project had een gezamenlijke Community of Practice met het project Toegankelijke deelname zonnevelden van EvU, In 2021 zijn ca. 8 energie coöperaties aangehaakt bij de CoP en zijn diverse mogelijkheden verkend om specifieke buurt- en wijkgerichte 'inclusieve collectieve projecten' te starten. Woningcorporatie GroenWest is bereid gevonden een inclusief collectief SCE met ondersteuning vanuit de NMU en Woerden Energie te starten. Eind 2021 maakte Tennet/Stedin bekend dat er netcongestie is ontstaan in de provincie Utrecht. Hierdoor lopen deze projecten vertraging op. In 2022 bekijken we in overleg met de opdrachtgever of en hoe de projecten doorgang kunnen vinden. Tot slot werken we samen met de '**plattelandscoaches**' aan het aanjagen van zon op dak projecten bij agrariërs. In 2021 heeft dit tot minimaal 10 locaties geleid waarvoor quickscans zijn uitgevoerd.

Vanaf najaar 2018 ondersteunen we energievoöperaties die windmolens en zonnevelden willen ontwikkelen, met coaching, een trainingsprogramma voor de **projectleiderspool** en ondersteuning van energievoöperaties door inzet van de nieuwe projectleiders om zonnevelden en windparken sneller van de grond te krijgen. In 2021 is deze projectleiderspool samen met Energie van Utrecht verder vorm gegeven en gedurende het jaar is de coördinatie van de pool aan EvU overgedragen.

Om de coöperatieve warmtetransitie aan te zwengelen en te ondersteunen heeft de NMU een trainingsprogramma opgezet voor **coöperatieve projectleiders warmte**. Deze groep van 15 projectleiders in spe krijgt ca. 10 trainingen uiteenlopend van het betrekken van de omgeving bij een warmte-initiatief tot de technische mogelijkheden. Zij gaan concreet aan de slag met een aantal pilots in de provincie. Eind 2021 is het voorstel goedgekeurd en begin 2022 zijn we van start gegaan.

De NMU is betrokken bij **U-thuis** en werkt daarmee aan het stimuleren van de verduurzaming van woningen via energieambassadeurs en initiatieven van onderop. We organiseerden vanuit U-thuis diverse activiteiten waaronder trainingen voor energieambassadeurs. Dit jaar hebben we de 19 trainingen voor **energieambassadeurs** georganiseerd, met in totaal ca. 300 deelnemers. Besproken onderwerpen waren o.a. gedragspsychologie en isolatie en ventilatie. Ook organiseert de NMU een voorjaars- en een najaarsbijeenkomst voor energie initiatieven in de provincie. De voorjaarsbijeenkomst heeft digitaal plaatsgevonden en trok ca. 150 deelnemers, de najaarsbijeenkomst kon fysiek plaatsvinden met ca. 100 deelnemers live en 40 online.

Vanwege de positieve resultaten die we zien bij de U-Thuis initiatieven hebben we een vergelijkbaar trainingsprogramma opgezet samen met de gemeenten in de Amersfoort regio en FoodValley regio en de provincie. Het **OER! AF programma** (Ondersteuningsprogramma Energie-initiatieven in de regio Amersfoort Foodvalley) heeft de eerste trainingen in oktober en november 2021 gestart. Er is veel animo vanuit initiatieven om mee te doen, waaronder ook veel nieuwe initiatieven.

De NMU is ook betrokken bij de lokale bespaaracties die gemeenten in 2021 hebben gedaan. We verzamelden geleerde lessen over effectieve bespaaracties door ondersteuning te geven aan Utrechtse gemeenten bij hun **RRE(W)**-aanpak en kennisuitwisseling tussen gemeenten te faciliteren. Door middel van diverse uitwisselingssessies, openbaar maken van materiaal, vraagbaak-functie en een handreiking hebben we 20 gemeenten kunnen ondersteunen. Zo'n 100.000 inwoners van de provincie zijn hier in 2021 mee bereikt.

De NMU heeft in het project Energie in Woudenberg het lokale energie-initiatief en de gemeente Woudenberg ondersteund bij het opzetten van activiteiten en bewoners te activeren om aan de slag te gaan. Dat kunnen we deels doen vanuit de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen. Hierdoor kunnen we meer energiecafés organiseren, wijkinitiatieven starten, energieboxen uitdelen, middagen organiseren bij de Doehetzelf zaak, en een collectieve inkoopactie organiseren. In oktober hebben we, samen met de partners van het Woonplein Woudenberg, een actiemiddag georganiseerd in de HUBO. In de gemeente Utrechtse Heuvelrug hebben we vergelijkbare acties kunnen ondernemen, ondersteund door de lokale energievoederatie Heuvelrug Energie en de Energieambassadeurs. Zo hebben we een waardebonnenactie voor energiebesparende maatregelen uit kunnen voeren.

In Everdingen ondersteunen we energievoederatie Huibertstroom bij hun plannen om het dorp van duurzame warmte te voorzien. We zijn regelmatig in gesprek met de gemeente en andere stakeholders, ondersteunen bij de participatie activiteiten en nemen een deel van de projectleiding op ons. Ook hebben we onderzoek laten doen naar de technische en financiële haalbaarheid om met warmte uit de rivier de Lek het dorp te verwarmen. Hiervan leren we hoe andere kernen in de provincie ook aan de slag kunnen met duurzame warmte en wat ze nodig hebben. Dit delen we via het servicepunt en bijvoorbeeld via programma voor projectleiders warmte.

2.1.2. CIRCULAIRE ECONOMIE

De NMU draagt met haar activiteiten bij aan de bewustwording rondom en de realisatie van de circulaire economie. Doel is zo veel mogelijk hergebruik of hoogwaardigere toepassingen van materialen in de regio, door het sluiten van lokale en regionale ketens. Afgelopen jaar hebben we bijgedragen aan een circulaire economie door in te zetten op:

- succesvolle regionale samenwerking in de provincie en behalen gezamenlijke doelstellingen (via de alliantie cirkelregio Utrecht);
- stimuleren van gemeentelijke en provinciale beleidsvorming op circulaire economie;
- ondersteunen van lokale circulaire initiatieven om hun doelstellingen te halen;
- bewustwording en kennisdeling.

Basisfinanciering

1. *Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.*

Op het gebied van beleidsbeïnvloeding en -vorming hebben we o.a. de volgende activiteiten ondernomen:

- De NMU heeft een bijdrage geleverd aan de actualisatie van het landelijke uitvoeringsprogramma Circulaire economie van het ministerie van I&W, dat in september 2021 is gepubliceerd. (deels ook cofinanciering vanuit de NMF's). Hiermee is een verbinding gemaakt tussen het landelijke uitvoeringsprogramma en de regionale activiteiten, waar de NMU aan bijdraagt. Samen met VNO-NCW en MVO Nederland is vervolgens gewerkt aan een programmatische aanpak van de uitvoering van de opgenomen activiteiten en versterking van de activiteiten in de regio.
- In mei hebben we een actualisatie van ons manifest 'Utrecht circulaire topregio 2050' verstuurd naar alle gemeentelijke politieke partijen t.b.v. hun verkiezingsprogramma's. Dit manifest is namens de alliantie cirkelregio verstuurd en bevat 9 concrete punten wat gemeenten kunnen doen om bij te dragen aan een circulaire economie. Uit [onderzoek](#) in 2022 van de NMU naar de verkiezingsprogramma's is gebleken dat de meeste partijen in Utrecht de komende periode concreet aan de slag willen met circulaire economie; meer dan in andere provincies.

2. *Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). Stimuleren succesvolle regionale samenwerking tussen de verschillende actoren in de provincie gericht op versnelling van uitvoering.*

Sinds 2015 is de NMU de trekker en voorzitter van de samenwerkingsalliantie Cirkelregio Utrecht. Dit is een samenwerking tussen Cirkelstad Utrecht, gemeente Amersfoort, HDSR, gemeente Utrecht, de U10, gemeente Veenendaal, de ROM Utrecht Region, VNO-NCW Midden, het USI, de provincie Utrecht en de NMU. De alliantie werkt met een kernteam en uitvoeringscoalities, inclusief een bestuurlijk netwerk en 8 ambassadeurs. Het strategische kernteam komt maandelijks bijeen, gefaciliteerd door de NMU. In 2021 is extra inzet gepleegd op de doorontwikkeling van de alliantie en een kennisinfrastructuur om de ontwikkelde kennis te verspreiden in de provincie. Hiervoor is een aanvullende financiering van de Provincie ontvangen omdat met de bestaande inspanningen niet meer voldaan kon worden aan de groeiende behoefte aan actie, ondersteuning en kennis. Het aanbod van regio specifieke kennis en ervaring neemt toe en de coalities waarbinnen de alliantie werkt aan de opgaven zijn actiever geworden. Vanuit de basisfinanciering is met name de rol van voorzitter van de alliantie gedekt. Een greep uit de activiteiten vanuit beide financieringsbronnen in 2021:

- Met de **Alliantie Cirkelregio Utrecht** is gewerkt in de 7 coalities om gezamenlijk resultaten te bereiken. De NMU is trekker van de coalities biobased, ondernemerschap en het bestuurlijk netwerk en levert actief inbreng bij de andere coalities. Impact: door het goed positioneren en activeren van het regionale netwerk Alliantie Cirkelregio Utrecht versnelt de ontwikkeling van circulaire economie in de regio én daarbuiten. Resultaten 2021: meer intensieve samenwerking met andere regioversnellers Groene Hart Werkt! en Living Lab Regio Foodvalley Circulair.
- Er is een sterk, provinciaal dekkend bestuurlijk netwerk gevormd. Daarvoor zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd, waaronder de Bestuurlijke circulaire tour op 16 april. De NMU stond weer aan de wieg

van een succesvolle bestuurlijke bijeenkomst over circulaire economie voor de publieke bestuurders uit de regio. Tijdens de bijeenkomst werden drie thema's besproken: hoogwaardig gebruik van maaisel, monitoring van de circulaire economie en het integrale convenant duurzaam bouwen. Bij de bijeenkomst waren 25 bestuurders aanwezig (waterschappen, gemeenten en provincie). Na de bijeenkomst is met de verschillende inhoudelijke thema's doorgewerkt aan de volgende stappen.

- Ambassadeursbijeenkomst september 2021: reflectie op de afgelopen jaren en afspraken gemaakt over het vervolg na de gemeentelijke verkiezingen 2022. Diverse mijlpalen (individueel en gezamenlijk benoemd en besproken). Tevens afspraken gemaakt over bestuurlijke netwerk bedrijven.
- Bestuurlijke tour 5 november. Een 'live tour' op het werkspoorkwartier in Utrecht. Daarbij waren ca 20 bestuurders en 10 ondernemers aanwezig. Ook gingen we op bezoek bij 5 ondernemers op het werkspoorkwartier. Centraal stond circulair ondernemerschap, circulaire inkoop en circulaire gebiedsontwikkeling en welke rol de bestuurders kunnen vervullen in de stimulans hiervan.
- Vanuit deze bestuurlijke bijeenkomsten is een plan gemaakt om het bestuurlijk netwerk door te bouwen na de gemeentelijke verkiezingen voorjaar 2022 met de nieuwe bestuurders.
- In 2021 zetten we vanuit de coalitie **biobased economy** onze focus voort op twee thema's: hoogwaardig gebruik van maaisel en duurzaam en lokaal gebruik van hout. Op 7 april organiseerden we een bijeenkomst voor alle ambtenaren die gaan over de aanbesteding van hun groenverwerking. Middels filmpjes informeerden we hen over wat ze met hun maaisel kunnen doen, behalve verbranden. Op gebied van houtbouw ontstond een mooi project: 'Stadshoutnetwerk Utrecht' waarin we met een houtwinkel, een werkplaats en een hovenier honderden bomen per jaar redden van de verbrandingsoven.
- Met de coalitie ondernemerschap werd in 2021 een professionaliseringsslag gemaakt. VNO-NCW en het Versnellingshuis Nederland Circulair! werden als deelnemers aan de coalitie toegevoegd. In maart werd een online netwerkbijeenkomst georganiseerd voor 30 Utrechtse ondernemers om hen te informeren over de RVO subsidie Circulair Ketenprojecten. Verder werd ondersteund bij de Verschilmakerscampagne en de Utrechtse Circulaire Innovatie top 20. Ook werd gewerkt aan bottom-up monitoring van circulaire ondernemerschap, door het aanleggen van een database van de Utrechtse circulaire koplopers.
- De NMU verzorgt samen met USI de communicatie van de Alliantie Cirkelregio Utrecht. In dit kader wordt de coördinatie gevoerd over het vullen van de Kennisbank en de initiatievenkaart, worden nieuwsberichten geplaatst en verspreid via social media en worden sinds 2021 ook drie nieuwsbrieven per jaar verstuurd.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

- **Circulariteitenkabinet.** Tijdens de week van de Circulaire Economie zetten we 12 spraakmakende circulaire producten in de digitale etalage van het circulariteitenkabinet. Tijdens het webinar waren 60 mensen aanwezig. De webpagina is sindsdien 770 keer bekeken. Ook is lokale pers bereikt met het persbericht dat we hebben verstuurd en zijn we o.a. op Radio Soest geweest. Middels het promoten van deze producten is meer aandacht voor het handelingsperspectief van consumenten in de circulaire economie.
- **Servicepunt Circulair** (deels projectfinanciering): Ondersteuningswerk voor circulaire ondernemers (of ondernemers die circulair willen worden). Concreet hebben we 32 organisaties geholpen met circulaire vragen, hiervan zijn 10 vragen besproken in coalitie ondernemerschap (VNO-NCW, ROM, Utrecht, Amersfoort, provincie, Cirkelstad) van Cirkelregio Utrecht om tot betere ondersteuning te komen. We hebben vier onepagers ontwikkeld waarin we onze opgedane kennis verder kunnen delen.

Het effect hiervan is dat mensen die aan de slag willen met de circulaire economie en hierbij tegen een barrière aanlopen of een probleem ervaren, sneller en beter geholpen worden. De impact van het SP is dat er meer succesvolle circulaire initiatieven zijn en dat daarmee de transitie sneller verloopt (enabled impact).

Projectfinanciering

- **Inspiratiegids voor gemeenten.** In het kader van een opdracht voor ministerie I&W werkte de NMU (met hulp van alle 11 andere federaties) aan het document 'Inspiratie voor gemeenten: op weg naar een circulaire economie'. Het inspiratiedocument werd verstuurd aan 285 gemeenten en door verspreiding aan andere netwerkpartners is hij verder gedeeld. Door dit document is extra aandacht gevestigd om de rol die gemeenten hebben bij de transitie naar de circulaire economie.
- Het project **Stadshout** heeft een vervolg gekregen (met financiering van RvO): opschalen Stadshoutnetwerk Utrecht. Doel is om een solide samenwerking op te zetten, een verhelderende studie te doen naar opschaalbare producten en het hout van ruim 100 bomen per jaar te redden van de verbrandingsoven.
- Actief bijgedragen aan de landelijke **werkgroep CE in de regio** o.l.v. het ministerie I&W. We hebben input geleverd voor de update van het landelijke uitvoeringsprogramma CE (UPCE) waarin nu een hoofdstuk over CE in de regio is opgenomen.
- De NMU levert de landelijke opdrachtgever en sinds september 2021 de landelijk projectleider circulaire economie voor de NMF's. In 2021 is gewerkt aan een goed gevulde website van het landelijke Servicepunt Circulair, kennisdeling tussen de federaties en landelijke acquisitie bij het ministerie van I&W. Daarnaast hebben we een nationaal netwerk opgebouwd, onder meer door verbinding met het Versnellingshuis, PBL en N&M en nemen we actief deel aan het platform regioversnellers.
- Op de Universiteit van Amsterdam organiseerden wij de tweede variant van **het vak: Circular economy**, waar 115 studenten met succes aan deelnamen. De cursus is goed geëvalueerd (8,1) door de studenten en de onderwijsorganisatie en krijgt in 2022 vervolg.

2.1.3 GEZONDE LEEFOMGEVING EN DUURZAME MOBILITEIT

De NMU streeft naar schone lucht voor iedereen op elke plek in de provincie Utrecht. Daartoe heeft de NMU als doelstelling om op een aansprekende manier ervoor te zorgen dat het potentieel voor alternatieve (al dan niet elektrische) vervoersmiddelen beter benut wordt en dat we slimmer met (duurzame) mobiliteit omgaan ter verbetering van de luchtkwaliteit en de gezondheid van de Utrechtse bewoners.

Basisfinanciering

1. Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.

De NMU heeft als volgt bijgedragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming:

- Een actieve inbreng geleverd in de **Samenwerkingsagenda Gezonde Lucht**.
- Actieve inbreng gehad in de **Adviesraad snelfietsroutes**. Rol: zorgen voor goede inpasbaarheid natuur en landschap en verbinding natuur en infrastructurele doelen. Met een subgroep verder het afwegingskader fietsroutes en natuurgebieden uitgewerkt en afgestemd met de Oostbroek-partners. Het advies hebben we in 2021 met de partners overhandigd aan de gedeputeerde. De NMU is over het adviesrapport geïnterviewd door het VerkeersNet journaal.
- Een position paper houtrook gepubliceerd 2021 met daarin onze visie op houtstook en welke maatregelen rijk, provincie en gemeenten kunnen ondernemen om houtstook te ontmoedigen.
- Deelgenomen aan diverse themasessies in het kader van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (Fiets, Smart mobility en elektrisch). Kennis gedeeld via expertsessie Provinciale Wegen.
- Reactie gegeven schriftelijk en inspraak mondeling op Mobiliteitsplan 2040 gemeente Utrecht.
- Daarnaast heeft de NMU bijgedragen aan de lobby rondom de plannen van de verbreding bij Amelisweerd, via de samenwerking met Kracht van Utrecht.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

In 2021 hebben we het [Servicepunt Gezonde Mobiliteit](#) opgezet. Het servicepunt bundelt informatie voor drie doelgroepen: inwoners, gemeenten en bedrijven. Met het servicepunt worden zij geholpen bij het nemen van maatregelen voor duurzame en gezonde mobiliteit. In 2022 werken we onze propositie hierop verder uit.

Projectfinanciering

- Het project Citizen Science (uitvoering samen met het Milieucentrum Utrecht) hebben we in 2021 afgerond. Doel van het project is om burgers te betrekken bij hun leefomgeving door inwoners data te laten verzamelen; 'Samen Meten Utrecht'. De basis staat nu (website, community, instrumenten voor dataverzameling in diverse meet- of onderzoeksprojecten, zoals Snuffelfiets (meten luchtkwaliteit) en Telraam (meten verkeer). Eind 2021 zijn we door de provincie gevraagd om een voorstel te ontwikkelen voor een 3-jarig programma rondom citizen science. Dat gaan we in 2022 uitwerken.
- Bedrijventerrein De Wetering-Haarrijn: De NMU heeft in opdracht van de werkgevers op dit bedrijventerrein een onderzoek uitgevoerd naar de tevredenheid met het OV, daar een publicatie en presentatie van gemaakt en diverse bedrijfsgesprekken gevoerd. Ook heeft de NMU de bereikbaarheidsalliantie A2: mede opgezet, leden daarvoor geworden, een gezamenlijke werkagenda opgesteld en een persbericht gemaakt. De alliantie bestaat uit werkgevers die meedoen met een werkagenda met maatregelenpakket voor investeringen vanuit publieke domein.
- Lage Weide: Subsidieaanvraag geschreven en ingediend voor bedrijventerrein Lage Weide voor de opzet van een deelfietsensysteem.

2.1.4 MOOIE LANDSCHAPPEN EN RIJKE NATUUR

Utrecht kent een grote diversiteit aan landschappen en natuurgebieden die van grote waarde zijn voor planten en dieren en voor ontspanning, beleving, recreatie en daarmee de gezondheid en het welzijn van mensen. Ze dragen bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en aan economische sectoren zoals recreatie, toerisme en conferentiecentra. Helaas staan deze kwaliteiten in onze volle provincie voortdurend onder druk. De NMU draagt met haar activiteiten bij aan het versterken van deze kwaliteiten.

Basisfinanciering

1. Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.

De NMU heeft het afgelopen jaar inbreng geleverd bij diverse provinciale plannen of beleidsregels op het gebied van natuur, al dan niet samen met de Oostbroekpartners (Het Utrechts Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en IVN):

Een belangrijk effect van onze zienswijzen in 2021 was, in bepaalde gevallen, dat mede hierdoor een discussie is aangezwengeld of ondersteund in gemeenteraden of Provinciale Staten. Dit was o.a. het geval bij gemeente De Bilt en bij de provincie, waarbij gesprekken zijn gevoerd over het instrument 'meerwaarde benadering' NNN (Natuur Netwerk Nederland) in de Interim Omgevingsverordening. In 2021 hebben we o.a. zienswijzen ingediend m.b.t.:

- verordening POVI
- Bodem- en Waterplan
- Programma Wonen en Werken en PlanMER

Daarnaast heeft in 2021 het voorbereiden van sessies die anticiperen op de Omgevingswet voor onze achterban een meer concrete vorm gekregen. Zo hebben we een goed bezochte (>100 deelnemers) online Oostbroeklezing gehouden voor onze gezamenlijke achterban over de Omgevingswet. We hebben ook ingesproken bij de provinciale Omgevingsvisie en verordening namens de Oostbroekorganisaties.

Ruimtelijke plannen: Voor de kwaliteit van het landschap is een zorgvuldige ruimtelijke ordening essentieel. Deze taak ligt grotendeels bij de provincie en gemeenten. De NMU draagt hieraan bij, samen met collega-organisaties, door de plannen te beoordelen en in een vroeg stadium van planontwikkeling mee te denken of waar nodig te reageren op plannen door middel van zienswijzen.

In het kader van **Samenwerking Groene Planologie (SGP)** heeft de NMU zich beziggehouden met diverse lokale issues, met resultaat. Natuurmonumenten en Het Utrechts Landschap participeren (ook financieel) in deze samenwerking. In 2021 zijn voor SGP 520 ruimtelijke plannen beoordeeld, waarvan 192 (37%) nader zijn beoordeeld i.v.m. ligging buiten de contour 'Stedelijk gebied'. In totaal is bij 11 plannen/beleidsregel een reactie ingediend in het officiële traject (inspraak, zienswijze) gezamenlijk met Utrechts Landschap en/of Natuurmonumenten en daarnaast is meerdere malen ingesproken (o.a. bij gemeente Soest, de Bilt en bij Provinciale Staten). De ontwikkelingen rondom Paleis Soestdijk en de Utrechtseweg 341 de Bilt hebben in 2021 veel inzet gevraagd omdat het belangrijke ontwikkelingen zijn waar de NNN substantieel wordt aangetast.

2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). Stimuleren succesvolle regionale samenwerking tussen de verschillende actoren in de provincie gericht op versnelling van uitvoering.

Werk in/aan de gebieden: (Deze activiteiten zijn aanvullend gefinancierd door de provincie). De NMU is lid van de gebiedscommissie Utrecht West. De directeur van de NMU is ook lid van het DB van de **gebiedscommissie** en is participant in een aantal projecten, waaronder de werkgroep governance. Onder meer de volgende activiteiten zijn uitgevoerd:

- **Utrecht West:** Er zijn diverse adviezen uitgebracht over o.a. ten aanzien van de governance, stikstof, gebiedsaanpak, de regionale veenweidestrategie, Zegveld, Oudewater Noord en Polsbroek.
- **Stuurgroep Duurzame Landbouw met Natuur;** de directeur is voorzitter van de stuurgroep. In 2021 is een vervolprogramma opgesteld en een POP3 aanvraag ingediend voor verdienmodellen. De NMU heeft bijgedragen aan het opstellen van 12 factsheets met verdienmodellen, en input geleverd voor onder meer bedrijfsplannen. Eind 2021 heeft dit programma 35 bedrijfsplannen en 12 factsheets opgeleverd voor verdienmodellen.
- De directeur van de NMU participeert in de bestuurlijke **stikstofafels** (oost en west) en werkgroep landbouw en natuur en heeft daar input geleverd tijdens het proces. Ook ambtelijk is bijgedragen aan de voorbereiding van de stikstofafels.
- **Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug** De NMU heeft een actieve trekkersrol voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, als lid van de commissie voor het Nationaal park en als voorzitter van het netwerk de Heuvelrugalliantie: een platform van lokale initiatieven en duurzame ondernemers voor het Nationaal Parkgebied. De Heuvelrugalliantie is in juni bijeen geweest tijdens een excursie waarbij de lokale initiatieven elkaar beter hebben leren kennen en kennis hebben gedeeld.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

Via ons **Adviespunt Ruimte** kunnen omwonenden en bewonersgroepen vragen stellen over plannen van gemeenten in de omgeving. Daarmee zijn zowel individuen als lokale groepen geholpen met hun ruimtelijke vragen. Het kan gaan om korte contacten of regelmatig terugkerende ondersteuning bij de verschillende procedurele fases van ruimtelijke ontwikkelingen. In 2021 hebben we over dertien verschillende locaties advies gegeven en meegedacht. Vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet hebben we de bestaande cursus 'Help, een plan!' vernieuwd en omgevormd in een nieuwe cursus '**Help, een omgevingsvisie /-plan!**'. Deze cursus heeft voorjaar 2022 plaatsgevonden. Met deze nieuwe cursus leiden we nog beter belangenbehartigers op voor natuur en landschap en geven hen instrumenten voor een effectieve beïnvloeding van ruimtelijke plannen (ook in voorbereiding op de Omgevingswet).

Projectfinanciering

- Samen met het NPUH en IVN voert NMU het project **Heuvelrugtuinen** uit. Dit is begin 2020 gestart en liep door t/m begin 2022. Een Heuvelrugtuin is minstens 60% groen, biedt beschutting voor vogels en insecten, wordt gifvrij onderhouden, en je vindt er planten die passen in de natuurlijke omstandigheden van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Er is een website ontwikkeld met onder andere een inheemse plantenlijst en checklist voor een Heuvelrugtuin (meer dan 25.000 keer bezocht), er zijn bijna 70.000 mensen bereikt via facebook en instagram. Fysiek zijn er 16 voorbeeldtuinen aangelegd en meer dan 120 particuliere Heuvelrugtuinen gerealiseerd. We werken aan een vervolg van het project in 2022 en 2023. Dan richten we ons meer op wijkaanpak en continuïteit.
- **Valuta voor Veen:** Het landelijke NMF project voor het ontwikkelen van een koolstofbank heeft dit jaar geleid tot het oprichten van de koolstofbank. Er doen 5 federaties aan mee. De directeur van de NMU zit in het bestuur. Het project (gestart in 2020) om per deelnemende provincie 2 pilotprojecten te verkennen en ontwikkelen is afgerond. Er zijn 10 projecten ontwikkeld. Echter zijn ze niet allemaal goedgekeurd. 2 projecten in Utrecht zijn nog in ontwikkeling.
- Met **Plan Boom** gaan de milieufederaties 10 miljoen bomen aanplanten in Nederland. Dit project kunnen we uitvoeren dankzij een bijdrage van de Postcodeloterij. In 2021 hebben we in opdracht van de provincie samen met partners het Actieplan Bomen uitgevoerd. Hiermee zijn allerlei kansrijke locaties, financieringsbronnen etc. voor de Utrechtse ambitie van 600.000 bomen in beeld gebracht. Aan de aanplant van deze bomen gaan we vanuit Plan Boom werken in de provincie. Er zijn diverse uitdeelacties van jonge boompjes uitgevoerd en we hebben verschillende plantevents georganiseerd. Daarnaast hebben we ruim 150 aanvragen ontvangen van boeren voor bomen. De NMU levert ook de landelijk projectleider voor Plan Boom.
- Sinds 2016 loopt het programma **Groen aan de Buurt**. In dit programma, brengen we samen met Landschap Erfgoed Utrecht en IVN de samenwerking tussen gemeenten en groene bewonersinitiatieven tot ontwikkeling. Vanuit de NMU ondersteunen we lokale bewonersinitiatieven met het Servicepunt Groen aan de buurt, in het realiseren van hun groenplannen en de communicatie met gemeenten. In 2021 hebben we diverse themabijeenkomsten georganiseerd, o.a. over Bomen en Bewonersinitiatieven op 18 november. In november is ook de Bomeneditie van de voucherregeling opengegaan. Door deze activiteiten zoeken buurtinitiatieven geschikte plekken voor bomen en planten deze samen: dit creëert sociale cohesie en verbinding met openbaar groen.
- De NMU screent en beoordeelt voor **Vitens** de ruimtelijke plannen voor wat betreft grondwaterbescherming en drinkwaterbelang. In 2021 zijn 357 plannen beoordeeld en in overleg met Vitens op plannen gereageerd hetgeen doorgaans tot aanpassingen heeft geleid.
- Lichtverontreiniging: In 2021 konden we gelukkig weer een aantal activiteiten in het kader van **De Nacht van de Nacht** live organiseren. Er vonden ca. 250 activiteiten in het hele land plaats en een mooi Utrechts event in Fort bij Vechten met led lichtjes route, gidsen, astronomen met telescopen, lichtkunst, projecties in een heel donker fort, workshops nachtfotografie, livestreams en honderden gezinnen die het fort bezochten. Daarnaast zijn 50 vrijwillige nachtfotografen actief geweest en hebben zij ca. 1600 nachtfoto's van bedrijfsverlichting gemaakt. Hiermee hebben we actief lichthinder onder de aandacht gebracht.

2.1.5 DUURZAME LANDBOUW

De agrarische sector is de grootste grondgebruiker in Utrecht en heeft daardoor een grote impact op het landschap, de natuur en de kwaliteit van de leefomgeving. De landbouw staat voor verschillende duurzaamheidsopgaven. De NMU draagt bij aan het behalen van deze duurzaamheidsopgaven en zet in op een agrarische sector in Utrecht die in harmonie is met zijn omgeving en gebruik maakt van gesloten (regionale) kringlopen, zonder schadelijke uitstoot van meststoffen en bestrijdingsmiddelen.

Basisfinanciering

1. *Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.*

We hebben dit jaar gereageerd op twee belangrijke conceptdocumenten van de provincie: de **regionale veenweidestrategie en het handelingskader voor de stikstof aanpak**. In beide reacties hebben we gepleit voor een integrale aanpak van de problematiek, een belangrijke positie voor natuur hierin en voor een voortvarende uitvoering door de provincie.

- De NMU heeft diverse bestuurlijke overleggen gehad over het nieuwe provinciale beleidstraject voor de gebiedsaanpak stikstof (**Taskforce Stikstof**). De provincie heeft op basis van deze gesprekken een (concept) handelingskader opgesteld met uitgangspunten voor gebiedsgerichte aanpak. Daarop hebben wij op 19 november met de Oostbroekpartners gereageerd. Hoofdpunten waren onder andere: een integrale benadering van de aanpak (dus niet alleen focus op de landbouw), ook inzet op herstel bodem- en watersysteem, inzet op de overgangsgebieden, en niet alleen op de N2000 zelf. Ga parallel ook in het gebied zelf aan de slag. In Utrecht zijn nu twee gebiedstafels (die ook dikwijls samen optreden): Utrecht West en Utrecht Oost, rond clusters van Natura 2000 gebieden, die allemaal op de grenzen met andere provincies liggen. Daarvoor ook veel afstemming met collega's van de terreinbeherende organisaties. De NMU spant zich in om in de gebieden oplossingen te zoeken waardoor de emissies afnemen en natuurherstelplannen gemaakt worden.
- De NMU is betrokken bij het provinciale beleidstraject rondom het verminderen van bodemdaling / uitstoot CO₂ uit veenweiden (**regionale veenweidestrategie**). De provincies zijn verantwoordelijk voor de regionale uitwerking van de maatregelen, die vanuit het Rijk worden opgelegd. Hiertoe schreef de provincie een (concept) regionale veenweidestrategie. De NMU heeft samen met de Oostbroekpartners een reactie geschreven. Deze reactie gaat met name over de integraliteit, inzet op een vitaal platteland ipv alleen vitale landbouw, voortvarendheid van de aanpak, en het benoemen van enkele risico's die we zien bij maatregelen. De NMU is ook lid van een landelijke werkgroep Veenweiden. Deze werkgroep adviseert een regiegroep, waar de NMF in zit. Deze regiegroep adviseert het Rijk weer in het veenweidedossier (bodemdaling, klimaat, natuur).

2. *Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). Stimuleren succesvolle regionale samenwerking tussen de verschillende actoren in de provincie gericht op versnelling van uitvoering.*

We hebben een Utrechts netwerk voor Agroforestry & Voedselbossen opgezet. De NMU is aanjager en facilitator van dit netwerk. Aan dit netwerk nemen minimaal 50 organisaties en/of personen deel. Ten behoeve van het vergroten van bewustwording hebben we onder meer de volgende activiteit uitgevoerd:

- **Voedselbossen / Agroforestry** Samen met boerderij Schevichoven hebben we 2 succesvolle excursies georganiseerd naar hun regeneratieve boerderij in Leersum.
- In Stoutenburg hebben we bij Boerderij tussen de Hagen een project uitgevoerd rond silvopasture: het combineren van productief grasland en vee met bomen of struiken. We hebben ervaringen en kennis vastgelegd in een kennisdocument en de geleerde lessen gedeeld tijdens netwerkbijeenkomsten.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

We zorgen ervoor dat de afzet van regionaal, duurzaam voedsel wordt vergroot, waardoor de inkomsten van duurzame boeren toenemen en er meer boeren op een duurzame manier gaan werken. We promoten aanbieders van lokale, duurzame producten in de provincie Utrecht op verschillende manieren. Activiteiten die we hiervoor hebben uitgevoerd zijn mede gefinancierd vanuit en gepromoot door de landelijke campagne GoodFoodClub.nu. Zo organiseerden we 5 fietsroutes langs lokale aanbieders in Utrecht: <https://www.goodfoodclub.nu/fietsroutes-utrecht/>

Projectfinanciering

- **Trajectplan Duurzame landbouw met natuur:** de eerste fase van het initiatief dat de NMU in 2017 nam voor een samenwerking op dit raakvlak tussen de Utrechtse natuur- en landbouworganisaties is in 2021 afgerond. Momenteel wordt gewerkt aan fase 2. Met de uitvoering willen we een verdere beweging richting duurzame landbouw met natuur in de provincie Utrecht bereiken. Het gaat om het ontwikkelen van slimme combinaties tussen landbouw en natuur, waardoor natuurwaarden toenemen en de landbouw een sterker toekomstperspectief krijgt.
- Op 1 januari 2020 is er een **trajectmanager** aangesteld om de uitvoering te begeleiden, de samenwerking met andere initiatieven te initiëren en het project verder te ontwikkelen en promoten. Met onderstaande projecten hebben we in 2021 invulling gegeven aan de wensen van de projectpartners en bijgedragen aan de uitvoering van de gezamenlijke agenda Landbouw van de provincie Utrecht:
 - Door informatie te verspreiden vanuit het project **Platform** wordt het denkproces gevoed. Met een reeks Webinars met de titel 'laat de natuur het werk doen' belichten we verschillende onderwerpen die laten zien dat meer gebruik maken van de natuur om producten te telen loont. We zien de belangstelling voor duurzaamheid mondjesmaat toenemen. Er is een groep koplopers en early adaptors die al veel kennis hebben.
 - In het project **Duurzame Bedrijfsplanen** gingen we aan de slag met boeren die bereid zijn na te denken over kleine stapjes; enkelvoudige maatregelen die hun bedrijf duurzamer maken. We geven daarover advies en schrijven samen met de boer een plan hoe hij deze maatregelen implementeert in zijn bedrijfsvoering. Daarmee is het denken in doen omgezet. Uiteraard willen wij graag verder adviseren om de ingeslagen weg naar verduurzamen vorm te geven. Eind 2021 zijn 35 bedrijfsplannen opgeleverd.
 - Met het project **Monitoring** proberen we resultaten van maatregelen op de biodiversiteit inzichtelijk te maken. Het ombuigen van de provinciale neergaande trend naar een opgaande op bedrijf of gebiedsniveau werkt natuurlijk sterk motiverend. Het wegnemen van de harde grens tussen landbouw en natuur is nergens zo gewenst als in de groene contour.
 - Met de **Pilot Groene Contour** hebben we met name in 2020 samen met de betrokken partners, grondeigenaren en agrarische pachters twee ontwikkelscenario's opgesteld. Deze scenario's zijn zowel gericht op de verduurzaming van het agrarische bedrijf als op de versterking van de biodiversiteit in de Groene contour. De ontwikkelscenario's en de uitkomsten van de enquête zijn verwerkt in een rapportage en de provincie heeft deze rapportage gebruikt bij het ontwikkelen van nieuw beleid en een financieel instrumentarium voor de Groene contour. In 2021 is het plan voor het vervolg ontwikkeld. Dit zal plaatsvinden in 2022.
 - Verschillende alternatieve **verdienmodellen** zijn geanalyseerd en verwerkt in 12 factsheets verdienmodellen. Deze worden gepubliceerd via de LAMI-website en zo beschikbaar gemaakt voor een groter publiek. In 2022 zullen deze voorzien worden van randvoorwaarden en handelingsperspectieven. Deze activiteit heeft plaats kunnen vinden vanuit financiering van de overige activiteiten binnen DLmN.

2.1.6 DE GROENE, KLIMAATACTIEVE STAD

In het thema **groenblauwe, klimaatactieve stad** zetten we in op het klimaatbestendig maken van de bebouwde leefomgeving van de provincie Utrecht (zowel in steden, als in dorpen). Dit doen we door bij te dragen aan meer groen en water in de stad. Hiermee werken we niet alleen aan een klimaatbestendige leefomgeving, maar ook aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor nu én in de toekomst.

Basisfinanciering

1. *Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.*

In 2021 hebben we de volgende activiteiten ondernomen:

- We hebben inhoudelijke inbreng geleverd in de diverse Regionale Adaptatie Strategieën (RAS'-en). Basis voor inbreng is NMU Klimaatagenda en huidige constatering en zorgen m.b.t. mate van concreetheid van RAS'-sen en gevoel van urgentie dat wordt uitgedragen. Daarnaast hebben we input geleverd voor regionale afspraken in het Convenant klimaatbestendig bouwen.
- Reactie geschreven op Visie klimaatadaptatie gemeente Utrecht
- Op 11 juni heeft de NMU een masterclass verdroging georganiseerd. Voor het digitale gedeelte in de ochtend waren 30 aanmeldingen van statenleden, raadsleden, lokale fracties en waterschapsbesturen. Sprekers vanuit WUR, Waterschap Aa en Maas en BMF. De excursie op locaties organiseerden we (vanwege corona de maximaal toegestane groepsgrootte) in kleine groepjes van 3-4 mensen. We hebben diverse positieve reacties ontvangen op de masterclass, programma en eerdere factsheet die we hebben gepubliceerd. RTV Utrecht heeft er aandacht aan besteed [artikel en radio-interview](#).
- Verkennende gesprekken, zoals met gemeente Bunschoten over invulling klimaatadaptatie en ambassadeurschap.

3. *Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.*

- **Klimaatambassadeurs:** De NMU heeft in 2021 drie trainingen georganiseerd voor lokale klimaatambassadeurs. Er deden 40 klimaatambassadeurs uit 14 verschillende gemeenten mee. De NMU heeft hen verder ondersteund bij diverse lokale activiteiten die zelf hebben opgezet. De NMU heeft daarnaast diverse promo-acties voor klimaatadaptatie en de ambassadeurs ondernomen in 2021, zoals de duurzame week (watertafel bij Grifsteede, kermis op Neude). Inloopavond (digitaal) georganiseerd voor klimaatambassadeurs. Workshop georganiseerd met Energie U 'Jouw huis en tuin klimaatproof' in gemeente Utrecht.

Projectfinanciering

- In 2021 heeft de NMU het **Servicepunt Duurzame Daken** gelanceerd. Hiermee zijn zowel bedrijven, als particulieren als buurten geholpen met het verduurzamen van hun daken. 160 vragen via mail en telefoon beantwoord, 16 buurten en bedrijven ondersteund met concrete adviezen. In juli 2021 organiseerden we samen met de Green Business Club Utrecht Centraal een drie daagse Duurzame Daken Expositie. Concreet zijn door toedoen van het Servicepunt zo'n 240 daken verduurzaamd. Met nog veel in het vat voor 2022.

2.1.7. WERKVELDOVERSTIJGENDE WERKZAAMHEDEN

Basisfinanciering

1. Beïnvloeding landelijke, provinciale en gemeentelijke besluitvorming op basis van expertise, voelsprietten en ervaring in de praktijk.

De NMU brengt haar agenda en standpunten in, en biedt handelingsperspectief om deze zo goed mogelijk mee te kunnen nemen in provinciale en gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Dit doet de NMU op basis van jarenlange expertise, voelsprietten en ervaring in de praktijk. Hiermee leveren we impact op (politieke) besluitvorming rondom thema-overstijgende onderwerpen;

Op diverse manieren heeft de NMU het afgelopen jaar de besluitvorming en politiek beïnvloed, mede voortkomend uit de hierboven genoemde samenwerkingen. 2 voorbeelden van mijlpalen:

- Voor de RES Amersfoort, heeft de NMU een integraal bod van onderop aangeleverd gebaseerd op input van lokale organisaties en gepresenteerd tijdens een webinar voor raadsleden uit de regio,
- Inspraak bij de provinciale omgevingsvisie, waarbij diverse punten van de NMU zijn overgenomen.
- Input geleverd voor de verkiezingsprogramma's van de gemeentelijke verkiezingen 2022.

2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). De NMU maakt deel uit van en acteert actief in het professionele regionale netwerk.

Behalen gewenste impact door agendering, het bieden van handelingsperspectief en verbinden van organisaties binnen het professionele netwerk van de NMU. Dit doen we door deel uit te maken van, en actief te acteren in het professionele regionale netwerk.

- Bestuurlijk overleg en advisering

De NMU is betrokken bij verschillende bestuurlijke processen en overleggen, onder meer met politici en bestuurders van provincie en gemeenten, Waterschappen, ROM Utrecht Region, Utrecht Sustainability Institute etc.

- Community en netwerken

Samen met de inwoners en professionals uit de provincie Utrecht werkt de NMU aan een groene en duurzame Provincie. NMU medewerkers treden dikwijls op verzoek op bij bijeenkomsten van lokale groepen, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Onze focus ligt op het zo goed mogelijk ontwikkelen en onderhouden van ons netwerk. Het netwerk stelt ons in staat om te blijven werken aan onze doelstellingen en voedt ons met nieuwe trends en ontwikkelingen. Bij verschillende ontwikkelingen vertegenwoordigen we ook partijen uit ons netwerk, zoals bij de regionale energiestrategieën, waar we zowel het natuur- als het milieubelang inbrengen. Hiervoor betrekken we ca 150 lokale groepen uit ons netwerk. Vanuit onze Servicepunten (Energie, Circulaire Economie, mobiliteit, groene daken, het Loket RO en Groen aan de Buurt) ondersteunen we lokale energiecorporaties, initiatiefnemers en diverse bewonersgroepen, met het realiseren van hun doelstellingen.

- Professionele netwerk

Binnen het **professionele netwerk** werken we vaak op projectbasis samen. In de samenwerking met partijen zoals ROM en USI zorgen we voor versterking van elkaars krachten. Andere partijen waar we mee in contact zijn, zijn: Vitens, energiebedrijven, kennisinstellingen zoals de HU, TNO, UU, VNO-NCW, MVO Nederland, Cirkelstad, LTO en de agrarische collectieven, CommonLand en vele anderen. We werken samen op het gebied van concrete projecten in het veld, en trekken gezamenlijk op in de regionale lobby.

3. Samenwerking met collega-organisaties:

De NMU levert impact op (politieke) besluitvorming, landelijk en provinciaal, door de verbinding te leggen met bewonersinitiatieven en andere maatschappelijke organisaties. En ontwikkelt succesvolle initiatieven in Utrecht.

De NMU speelt een coördinerende rol in het Oostbroekverband van de provinciale natuurorganisaties, is actief in de landelijke samenwerking van de natuur- en milieufederaties en stemt van daaruit landelijk ook af met andere natuur/ en milieuorganisaties in de Groene 11. Binnen het samenwerkingsverband van de 12 provinciale Natuur en Milieufederaties werken we aan een aantal omvangrijke projecten samen met de andere NMF's, waaronder de projecten 'Plan Boom', 'Good Food Club', Nacht van de Nacht (bij deze projecten levert de NMU de projectleider), Energietuinen en de participatiecoalitie (samen met EnergieSamen, in de RES'en). Thema's waaraan in ieder geval gezamenlijk wordt gewerkt zijn: energie, voedsel en circulaire economie. De NMU levert ook de portefeuillehouder circulaire economie.

Jaarthema NMU: Toekomstbestendig bouwen

De maatschappij verandert constant en de oplossing van een maatschappelijk vraagstuk levert vaak weer dilemma's op voor andere milieu of ruimtelijke vraagstukken. Dit vraagt van de NMU om hierop te anticiperen, adequaat te reageren en dikwijls ook een voortrekkersrol te spelen. Het antwoord ligt soms besloten in de integrale benadering van een vraagstuk, zodat meerdere belangen bijeengebracht worden. Om dat voor elkaar te krijgen zetten we tweejaarlijks bij de NMU een thema van de toekomst centraal: ons jaarthema. We agenderen dit in ons relevante netwerk voor versnelde impact. We creëren aandacht, bouwen ons netwerk verder op, stimuleren regionale samenwerkingen en verkennen nieuwe aanpakken en kansen. In 2021 was het jaarthema: toekomstbestendig bouwen. Om aandacht te vragen voor de kansen die er liggen om middels woningbouw huidige problemen op te lossen en toekomstige problemen te voorkomen, schreven we het Handboek 'Bouwen voor de Toekomst'. In dit Handboek beschrijven we goede voorbeelden van duurzame nieuwbouw en laten we experts aan het woord. We doen in het Handboek een oproep aan gemeenten om bij ondertekening van het Convenant Duurzame Nieuwbouw te kiezen voor het hoogste ambitieniveau: goud!

Gezonde en veilige leefomgeving

De provincie heeft in 2021 een nieuw beleidsplan opgesteld voor de Gezonde en Veilige Leefomgeving. Voorzien was om nauw samen te werken in de totstandkoming van het beleidsplan. Dat heeft minder intensief plaatsgevonden. De NMU heeft wel een reactie geleverd. De komende jaren zullen we bijdragen aan een goede implementatie ervan. De exacte invulling van deze bijdrage zal bij de start van het proces in nauwe afstemming met de provincie bepaald worden.

Kennistoename, inspiratie en bewustwording bij onze doelgroepen en achterban door inzet van diverse communicatiemethodes.

Onze communicatiestrategie bestaat uit een aantal pijlers: 1. Focus op doorbraakmomenten; 2. Inspelen op de politieke agenda en agenderen; 3. Daar waar mogelijk inzetten op concrete producten; 4. Snelle acties met impact 5. Algemene communicatie NMU. Door de activiteiten en communicatie-uitingen te clusteren wordt het bereik en de impact groter en krijgt de NMU een duidelijker herkenbaar profiel. Het afgelopen jaar heeft de NMU meer de focus gelegd op kortere, krachtigere activiteiten, waarbij waar mogelijk ingespeeld wordt op de regionale en politieke agenda. Het communicatiewerk bestaat deels uit algemene NMU-communicatieactiviteiten en deels uit projectgebonden werkzaamheden. De NMU-website vormt hierin een centrale plek waar we in totaal zo'n 51000 bezoeken op hebben gehad in 2021. 15.000 meer dan het jaar ervoor.

Communicatiemiddelen

Onze algemene NMU nieuwsbrief wordt maandelijks verstuurd naar 2.397 lezers. Het aantal Twittervolgers steeg naar ruim 4.087. Het aantal Facebookvolgers steeg naar 2674 en het aantal LinkedIn volgers naar 2042. Met Instagram erbij hebben we nu ruim 9.900 volgers op onze Social Media kanalen. Het totale bereik van de social media kanalen is 250.000 per jaar. Het jaarbericht met de hoogtepunten van 2021 verscheen in december 2021, zowel digitaal als op papier. Afgelopen jaar zijn de NMU-medewerkers ook regelmatig zichtbaar en hoorbaar geweest in de media (via krant, radio en op tv), via kanalen zoals Algemeen Dagblad en RTV Utrecht, in totaal ruim 75 keer (gemiddeld ruim wekelijks dus). Vanwege de Coronasituatie heeft de NMU diverse digitale

bijeenkomsten georganiseerd via diverse middelen (teams, skype, zoom, streaming vanuit een studio). Hiermee zijn ook nieuwe doelgroepen aangeboord, die voorheen niet op onze bijeenkomsten afkwamen.

Projectfinanciering

Convenant Duurzame Woningbouw

De NMU heeft samen met adviesbureau &Flux in opdracht van Provincie Utrecht gewerkt aan de totstandkoming van het Convenant Duurzame Woningbouw provincie Utrecht; een initiatief dat voortkomt uit een samenwerking tussen de Provincie Utrecht, de gemeenten Utrecht en Amersfoort, ROM Utrecht en de waterschappen en de bouwketen in de regio. NMU heeft interviews gehouden met gemeentelijke ambtenaren nieuwbouw en duurzaamheid, experts uit de bouw en bouwondernemingen. Tevens heeft de NMU bijgedragen aan de organisatie van de inhoudelijke thematische expertsessies.

2.2 Activiteiten van het bestuur

In 2021 was de NMU wederom zeer actief en zichtbaar in de regio op alle hierboven besproken thema's. Op een aantal thema's leidde ontwikkelwerk in de afgelopen jaren tot uitvoeringsprogramma's.

Tevens was de NMU actief op landelijk niveau, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van de participatiecoalitie waarmee we input leveren aan de regionale energiestrategieën. Maar ook via onze landelijke projecten, zoals de thema's energie en circulaire economie, Plan Boom, de Nacht van de Nacht, de Good Food Club en de energietuinen.

Evaluaties

Roulerend is een projectleider verantwoordelijk voor het bewaken van het overzicht van uit te voeren evaluaties door de NMU. Deze trekker zorgt ook voor de analyse van de evaluaties in totaal, haalt er de geleerde lessen uit en zorgt voor terugkoppeling aan het team. Gezamenlijk met het team wordt besloten of geleerde lessen omgezet worden in structurele afspraken in onze werkwijze.

Organisatorische zaken

Voor de extra projecten waar we aanvullende financiering voor verkrijgen, maar waarvoor binnen de vaste formatie geen uren meer beschikbaar zijn, huren we externe opdrachtnemers in. In 2021 hebben we 5 zzp-ers ingezet op diverse energieprojecten en 2 zzp-ers op duurzame landbouw projecten. We hebben 5 stagiaires communicatie gehad, voor 5 maanden, En verder 1 stagiaire op klimaatbestendige omgeving/duurzame daken en 1 op Duurzame landbouw.

De NMU levert diverse projectleiders en medewerkers aan de NMF's, zoals de projectleider van de Nacht van de Nacht, de Good Food Club, Plan Boom, projectleider energie en de opdrachtgever en (vanaf de 2^e helft 2021) de projectleider circulaire economie. Daarnaast levert de NMU in diverse gezamenlijke NMF projecten een bijdrage.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De NMU heeft duurzaamheid in haar DNA verankerd. Dit betekent dat we niet alleen werken aan een duurzame en mooie provincie Utrecht, maar daar ook als organisatie zelf aan bijdragen ("walk the talk"). Een paar voorbeelden:

- We stimuleren werknemers om op de fiets naar het werk te gaan door middel van een fietsregeling. 100% van de medewerkers komt op de fiets of met het openbaar vervoer. Sinds 2019 zijn er ook elektrische fietsen beschikbaar voor de medewerkers van de Nieuwe Vaart. De NMU-medewerkers kunnen hier voor werkafspraken gebruik van maken.
- Daarnaast zorgen we ervoor dat benodigde catering biologisch is en vegetarisch is, en streven we naar veganistisch. Daarbij stimuleren we catering welke zoveel mogelijk afkomstig is uit de streek.
- In 2017 zijn we verhuisd naar een duurzamer pand. Zowel de energievoorziening, als de isolatie is duurzamer. We scheiden ons eigen kantoorafval. Met de andere huurders wordt gekeken, welke maatregelen verder nog mogelijk zijn.
- Tevens doen we ook op persoonlijke titel mee aan projecten, zoals aan de "snuffelfiets."

Vrijwilligersbeleid NMU

Bij de NMU zijn regelmatig vrijwilligers aan het werk. Ze melden zich zelfstandig bij de NMU. Soms zijn het mensen die naast hun werk graag bijdragen aan een duurzame samenleving. Vaak gaat het om personen die op zoek zijn naar een volwaardige baan, waarbij dat niet direct lukt via sollicitaties, bijvoorbeeld omdat ze een tijdje uit de roulatie zijn geweest. Op deze manier doen ze bij de NMU relevante werkervaring op en bouwen ze aan hun professionele netwerk. Hierdoor is het vervolgens mogelijk om toch aan volwaardig werk te komen, vaak met een aanbeveling vanuit de NMU. In 2021 zijn er 2 vrijwilligers bij ons aan de slag geweest, gemiddeld 1 a 2 dagen per week, op de onderwerpen: klimaatadaptatie, duurzaam bouwen en circulaire economie.

Gedragcodes: 8 principes van Good Governance Code Cultuur

De NMU voldoet aan de 8 principes van Good Governance Code Cultuur. De hoofdthema's daarin zijn: waarde scheppen voor en in de samenleving, integer en rolbewust handelen, zorgvuldig besturen en goed toezicht uitvoeren. De NMU is tevens door het CBF erkend als goed doel en voldoet daarmee aan de Code Goed Bestuur. De manier waarop de NMU is georganiseerd is vastgelegd in onze statuten. Hierin is onder meer het bestuursmodel vastgelegd. Samengevat:

- De directie vormt het bestuur. In 2021 bestond het bestuur uit Josja Veraart (vanaf 1 februari, daarvoor Joris Hogenboom) -voorzitter, tevens directeur- en Sonja Sars (vanaf 8 maart, daarvoor Josja Veraart) -adjunct-directeur.
- Op het bestuur wordt toezicht gehouden door een onafhankelijke Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit 7 á 9 mensen en komt 5 keer per jaar bijeen. De Raad van Toezicht is onder meer belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de directie.
- De NMU kent ook een Raad van Advies. Deze Raad bestaat uit maximaal 21 leden, waarvan 14 afkomstig zijn uit het lokale netwerk. De overige 7 leden zijn werkzaam bij Utrechtse organisaties. De Raad functioneert als klankbord voor de directie en RvT van de NMU. Driemaal per jaar komt de Raad bijeen. De leden bespreken actuele natuur- en milieuthema's, leveren ideeën en geven advies over de werkzaamheden van de NMU.
- De NMU streeft naar een zo groot mogelijke efficiëntie van inzet van middelen en impact voor de samenleving.
- De taken en verantwoordelijkheden zijn statutair vastgelegd en sluiten aan bij de "8 Principes Good Governance".
- De NMU heeft een eigen integriteitsbeleid en risicobeleid. De medewerkers zijn op de hoogte van het integriteitsbeleid. Het risicobeleid wordt jaarlijks met de medewerkers geactualiseerd en vastgesteld.

Bestuur, Raad van Toezicht en Raad van Advies

Directie en raad van toezicht

De directie vormt het bestuur van de Stichting en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten van de NMU. De directie is verantwoordelijk voor de financiële positie van de stichting en haar resultaten en bestaat uit een directeur en een adjunct-directeur met een onderlinge taakverdeling t.a.v. de dagelijkse leiding, onder eindverantwoordelijkheid van de directeur. De directie wordt benoemd door de Raad van Toezicht voor onbepaalde tijd.

Op 8 maart 2021 heeft online het reguliere bestuurlijke overleg plaatsgevonden. Hierbij werd wederzijds kennis gemaakt, gesproken over de consequenties van Covid, voortgang van het vierjarenprogramma, en een aantal inhoudelijke onderwerpen.

De Raad van Toezicht is belast met het toezicht op:

- de algemene gang van zaken binnen de stichting;
- het door de Directie gevoerde beleid en beheer;
- het toezicht op het functioneren van de Directie.

De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste elf personen. De leden worden door de RvT zelf benoemd, op basis van profielen, voor een periode van (maximaal) vier jaren en zijn na hun aftreden voor maximaal één volgende periode van (maximaal) vier jaren herbenoembaar. De leden van Raad van Toezicht en Raad van Advies ontvangen geen bezoldiging.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. In 2013 heeft de

laatste actualisatie plaatsgevonden. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt aangesloten bij het karakter van de stichting. Deze is ook in overeenstemming met evt. wettelijke voorschriften of subsidievoorwaarden. De bezoldiging van de directie is in 2021 door de RvT gecontroleerd en vastgesteld. Voor de specificatie van de beloning topfunctionarissen zie jaarrekening.

2.3 Activiteiten van de Raad van Toezicht en Raad van Advies

Raad van Toezicht

In 2021 zijn vijf nieuwe leden van de RvT gestart, die geworven zijn in 2020. Naast vervanging van vertrekkende leden (op de aandachtsvelden financiën, energie, stedelijke ontwikkeling, en landbouw, natuur & landschap) is het gelukt om de RvT aan te vullen met een extra lid met een NGO-achtergrond. De RvT bestond daarmee in 2021 uit negen leden.

De leden van de RvT kwamen in 2021 vier maal bij elkaar in een reguliere vergadering, 1x in een extra vergadering in verband met de goedkeuring van de jaarrekening 2020. Daarnaast nam de RvT – net als eerdere jaren - deel aan de jaarlijkse excursie van de Raad van Advies (RvA). Drie reguliere vergaderingen vonden in 2021 door de Corona-beperkingen digitaal plaats, 1x kon de RvT fysiek bijeen komen. De directie bereidt de vergaderingen voor met de voorzitter van de RvT. De directie is zelf aanwezig bij de RvT vergaderingen. De RvT wordt elke bijeenkomst geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden van de NMU. De voortgangsberichten van de Directie maken hier onderdeel van uit, maar ook presentaties door NMU-medewerkers over een inhoudelijk onderwerp. Vier keer per jaar krijgt de RvT een financiële tussenrapportage. Diverse formele zaken zijn aan de RvT ter goedkeuring voorgelegd, waaronder de jaarrekening en het jaarverslag 2020 (goedgekeurd op 28 juni 2021). De begroting en het werkplan 2022 zijn in december 2021 goedgekeurd. Tot slot heeft de RvT in 2021 de vernieuwde statuten in aanwezigheid van de notaris besproken. De statuten zijn geactualiseerd naar aanleiding van de nieuwe Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR), waar verenigingen en stichtingen vanaf 1 juli 2021 aan moeten voldoen. De RvT heeft actief meegedacht en gesprekken met de notaris over dit onderwerp gevoerd. De formele goedkeuring van de vernieuwde statuten heeft begin 2022 plaatsgevonden.

Naast de toezichthoudende taken heeft de RvT een adviserende rol richting de directie. Zo heeft de RvT geadviseerd over de volgende projecten en ontwikkelingen: de Nationale CO2 Bank, het servicepunt Duurzame Mobiliteit en de landelijke samenwerking met de Natuur en Milieufederaties. Dit jaar heeft de RvT een belangrijke rol vervuld bij de totstandkoming en aanstelling van het nieuwe bestuur van de NMU. Daarnaast heeft de RvT zijn toezichtplan besproken (in 2020 ontwikkeld) waarin ingegaan wordt op de gedeelde waarden, uitgangspunten en kerntaken van de RvT. Gezien de wisselingen in de RvT is de zelfevaluatie van de RvT niet eind 2021 maar begin 2022 uitgevoerd. De Raad van Toezicht voelde zich ook in 2021 goed gevoed door de directie.

Raad van Advies

De voorzitter van de RvT of leden van de RvT zijn aanwezig geweest bij alle vergaderingen van de Raad van Advies van de NMU. In de RvA zitten voor een belangrijk deel vertegenwoordigers van het netwerk van lokale natuur- en milieuorganisaties. Verder komt een aantal leden vanuit maatschappelijke organisaties. Anderen zijn afkomstig vanuit het bedrijfsleven en actief op het werkveld van de NMU. In 2021 is de Raad van Advies uitgebreid en bestaat nu uit 18 leden. De Raad van Advies vergaderde in 2021 tweemaal (digitaal) en adviseerde de directie en RvT op de volgende thema's: de doorontwikkeling van het servicepunt Energie Lokaal, 'bouwen voor de toekomst' en suggesties voor het 50-jarig jubileum van de NMU in 2022. In september heeft de excursie van de RvA en RvT fysiek plaats kunnen vinden en deze had als thema 'Valuta voor Veen' en is gehouden in het veengebied rondom Vinkeveen.

2.4 Vooruitblik 2022 en verder

Ruim twee jaar hebben we te maken gehad met een wereldwijde pandemie die grote impact heeft op het dagelijks leven van miljoenen mensen. Inmiddels lijkt de wereld teruggekeerd te zijn naar 'normaal' voor wat betreft de 'Corona maatregelen'. Nagenoeg gelijktijdig met de terugkeer naar dat 'normaal' is in Europa een oorlog uitgebroken. De afhankelijkheid van Russisch gas en olie staan hoog op de politieke agenda en in de samenleving is breed draagvlak om deze afhankelijkheid te beëindigen. Dat geeft nieuwe kansen voor de energietransitie, tegelijkertijd zien we ook dat een terugkeer naar steenkool of gas uit Groningen op de loer liggen.

Voor de lange termijn werken we onder meer aan een meer integrale aanpak van de grote transitie waar we voor staan: de energietransitie, de transitie naar een circulaire samenleving, de transitie naar een duurzame landbouw en de transitie naar het herstel van biodiversiteit. De komende jaren gaan we onze aanpak hierop verder uitwerken waarbij het nieuwe beleidsplan (wordt opgesteld in 2022) richting zal geven. Daarnaast blijven we werken aan de relatie met onze achterban met als doel deze te versterken en te verbreden zodat wij hen op een goede manier kunnen blijven vertegenwoordigen.

In het landelijk samenwerkingsverband van de Natuur en Milieufederaties werken we sinds 2015 aan het "impactdenken". Dat houdt in dat we impact een integraal onderdeel proberen te maken van onze jaarcyclus en gericht communiceren over de impact die we bereiken met onze activiteiten. Dit denken integreren we steeds meer in onze projecten.

Na een positieve evaluatie van ons vierjarenprogramma heeft de provincie begin 2021 het nieuwe vierjarenprogramma vastgesteld.

2.5 Bijdrage Postcode Loterij maakt in iedere provincie een verschil

Energietuinen is een van de projecten van de Natuur en Milieufederaties die mogelijk gemaakt wordt door de deelnemers van de Postcode Loterij.

Dankzij de ruim 3 miljoen deelnemers van de Nationale Postcode Loterij gaat er in 2022 ruim 361 miljoen euro naar 188 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen. Ook het komend jaar ontvangen we opnieuw een bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties: “Met de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor ons mogelijk om in iedere provincie een impact te creëren. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.”

Extra schenkingen

Naast deze jaarlijkse bijdrage hebben de Natuur en Milieufederaties samen met WNF Nederland, Natuurmonumenten, ARK natuurontwikkeling en LandschappenNL eind 2021 een extra schenking mogen ontvangen om [overstromingen in Limburg tegen te gaan](#). Dit project gaat binnenkort van start. We zijn ook partner van [CleanUpXL](#), een gezamenlijk gedragen en uitgevoerd project van de Waddenvereniging, Stichting De Noordzee, Stichting Duik de Noordzee Schoon, BDS Harlingen en Friendship Offshore om 800.000 kilo rotzooi uit Noordzee te verwijderen. Begin 2021 heeft de Loterij financiering voor dit project toegekend.

Mooie projecten

In 2019 ontvingen we een extra schenking van 1,65 miljoen euro voor het project [Energietuinen](#). Met dit project willen we zichtbaar maken dat grootschalige opwek van duurzame energie ook mooi kan zijn én kan samengaan met natuur en recreatie. In het najaar 2019 vielen we nogmaals in de prijzen, toen we te horen kregen dat [Plan Boom](#) mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro willen we de komende jaren in heel Nederland 10 miljoen bomen gaan planten.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

2.6 Begroting 2022

	begroot 2022	begroot 2021	jaarrek 2020	jaarrek 2019
BATEN				
<u>Fondsenwerving</u>				
Donaties en giften particulieren	€ 2.000	€ 2.200	€ 2.026	€ 1.334
<u>Subsidies overheden e.a.</u>				
Structurele subsidie Provincie Utrecht	€ 363.902	€ 342.272	€ 315.586	€ 256.673
Energiesubsidie Provincie Utrecht	€ 82.500	€ 81.800	€ 57.132	€ 87.001
Proj.subs.overigen	€ 122.816	€ 272.862	€ 371.928	€ 285.818
Projectbaten in acquisitie	€ 370.454	€ -	€ -	€ -
Proj.subs. te acquireren	€ 314.879	€ 310.764	€ -	€ -
Projectsubsidies andere partijen	€ -	€ -	€ 11.658	€ 10.508
<u>Baten van andere organisaties zonder winststreven</u>				
Jaarlijkse bijdragen TBO's	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.025
Samenwerking groene planologie TBO	€ 31.460	€ -	€ -	€ -
De Natuur en Milieufederaties	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000
De Natuur en Milieufederaties uren	€ 106.700	€ 106.950	€ 259.614	€ 204.109
De Natuur en Milieufederaties in acquisitie	€ 14.400	€ -	€ -	€ -
Projectbaten vg jaren				
<u>Overige baten en lasten</u>				
baten als tegenprestatie voor de levering van producten	€ 126.084	€ -	€ 379.101	€ 535.680
Overige	€ -	€ -	€ -	€ 475
<u>Financiële baten</u>				
Rente baten	€ -1.000	€ -1.000	€ -660	€ -733
Totaal baten	€ 1.672.195	€ 1.253.848	€ 1.534.385	€ 1.518.890
LASTEN				
Personeelskosten	€ 1.296.698	€ 1.083.089	€ 1.012.825	€ 899.540
Overige personeelskosten	€ 36.000	€ 40.834	€ 35.111	€ 29.469
Huisvestingskosten	€ 50.000	€ 46.045	€ 45.303	€ 40.357
Organisatiekosten	€ 64.000	€ 73.580	€ 92.474	€ 82.802
Specifieke projectkosten	€ 225.497	€ 25.000	€ 293.668	€ 421.837
Totaal lasten	€ 1.672.195	€ 1.268.548	€ 1.479.381	€ 1.474.005
Resultaat	€ -	€ -14.700	€ 55.004	€ 44.885

LASTEN

PERSONEELSKOSTEN

Salarissen	€ 1.005.192	€ 826.074	€ 786.640	€ 706.878
Niet opgenomen verlofdagen	€ -	€ 10.300		
Voorziening arbeidsongeschiktheid		€ -		
Sociale lasten / incl. zorgverz.bijdrage	€ 180.935	€ 148.679	€ 142.196	€ 119.118
Kosten heffing spaarloon / levensloopregeling		€ -		
Pensioenpremie	€ 110.571	€ 98.917	€ 83.989	€ 73.544
Ziekteverzuimverzekering / Arbodienst / BHV		€ 16.888		
Stagiaires		€ 9.815		
Uitk UWV / ziekengeld/ontslagverg		€ -27.583		
Bijdrage aan personeelskosten				
	€ 1.296.698	€ 1.083.089	€ 1.012.825	€ 899.540

3. De financiële positie van de Stichting

3.1 Staat van Baten en Lasten

Het jaar 2021 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 51.252 . Begroot was een negatief resultaat van € 14.700. Dit verschil wordt voor het grootste deel verklaard door extra toegekende projecten . Aan het einde van 2021 waren de baten juist conservatief begroot. Het resultaat is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Aan de doelstelling werd in totaal € 2.027.175 uitgegeven. Dat is 97% van het totaal van de baten. Van de baten is 22% afkomstig van de programmasubsidie van de Provincie Utrecht. Aan activiteiten van de samenwerkende Natuur en Milieufederaties is 11% besteed en aan projecten van de Provincie en andere overheden 66%. De overige 1% van de baten komt met name van de vaste bijdrage van de regionale natuurorganisaties.

3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves

Toelichting op de balans en de reserves

De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een half jaar vaste lasten (€549.000), het gemiddelde over de laatste drie jaar). Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuaties in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

De continuïteitsreserve na resultaatbestemming bedraagt in 2021 € 611.233. Daarmee is de continuïteitsreserve op orde. Zeker gezien de onzekere omstandigheden door de wereldwijde crises is het verstandig om een iets hogere reserve aan te houden.

In het Financieel beleid van de NMU wordt gesteld dat een reserve hoger dan de gestelde norm zal worden benut door eerder in het jaar externe medewerkers in te zetten om de doelstellingen van de NMU te behalen.

Tot en met 2017 werd het resultaat verdeeld naar oorsprong, te weten vanuit de basissubsidie en vanuit de overige bronnen. Wanneer voor de door de provincie gefinancierde basistaken meer kosten waren gemaakt dan in het werkplan begroot, werd dit tekort onttrokken aan de tot dit moment opgebouwde egaliseringsreserve, en bij minder kosten werd het toegevoegd aan de egaliseringsreserve. Door de programmasubsidie 2017-2020 is de egaliseringsreserve overbodig geworden. De Provincie Utrecht heeft toestemming gegeven de reserve in te zetten voor het realiseren van de doelstellingen van de NMU, met name op het thema Circulaire economie. In 2019 is een groot deel van deze reserve hiervoor ingezet. Het restant zal worden besteed in resterende jaren.

De reservevorming in het Eigen Vermogen voldoet aan de VFI-richtlijn, namelijk:

- de continuïteitsreserve is bedoeld om risico's op korte termijn op te vangen.
- er wordt geen andere reserve gevormd, zonder dat deze bestemd is.

De liquiditeiten van de stichting zijn ondergebracht op meerdere spaarrekeningen, waar geen vermogensrisico's aan verbonden zijn.

4. Verantwoordingsverklaring 2021 Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht

De leden van de directie en de Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de NMU wordt de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. De NMU dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De NMU streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier de NMU in 2021 invulling gaf aan deze principes.

Ad 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij de NMU is de uitvoering van het beleid gescheiden van het toezichthouden. Deze scheiding is geregeld in de statuten van 28 februari 2006 waarin is vastgelegd dat de NMU twee bestuurlijke organen kent waarbij de Directie verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid en de Raad van Toezicht (RvT) voor het toezicht.

De RvT bestaat uit 5 tot 11 personen uit verschillende deelgebieden van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. Ten minste één keer per jaar wordt het eigen functioneren besproken. De RvT komt minimaal 5 keer per jaar bijeen over alle relevante financiële- en beleidszaken. Zij besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en (jaar)werkplannen. Conform de statuten van de NMU is het lidmaatschap van de RvT onverenigbaar met de functie van lid van de directie of werknemer van de stichting. De RvT voorziet zelf in zijn vacatures. Conform de statuten van de NMU worden de leden van de directie benoemd door de RvT. De taken en bevoegdheden van de directie, en de onderlinge taakverdeling binnen de directie zijn vastgelegd in het directiestatuut van 16 juni 2010. De directie legt verantwoording af aan de RvT.

Ad 2. Optimale besteding van de financiële middelen

De NMU is in staat om vooraf aan te geven met welke inzet van mensen en middelen welk resultaat kan worden bereikt en om daarover na uitvoering van activiteiten gestructureerd verantwoording af te leggen. Alle beleidsmatige en projectmatige activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen van de NMU. Dit communiceren we middels het zichtbaar maken van de impact. De directie houdt toezicht op de ureninzet via de urenregistratie en stuurt medewerkers aan op de gestelde doelen. Bestedingen, zowel financieel als in tijd, behoeven altijd fiattering door de directie.

De Raad van Toezicht wordt ten minste 2x per jaar tussentijds op de hoogte gesteld van de financiële voortgang (viermaands overzichten). De begroting en jaarrekening worden jaarlijks goedgekeurd door de RvT. In 2021 werd het jaarverslag 2020 (inclusief jaarrekening met bijbehorende accountantsverklaring) in de vergadering van 28-6-2021 goedgekeurd. Op 8-12-2020 werd het werkplan en de begroting van 2021 goedgekeurd. Daarnaast worden de leden van de RvT voorafgaand aan de vergaderingen d.m.v. voortgangsberichten op de hoogte gebracht van de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van het beleid, van knelpunten en bijstellingen. Deze voortgangsberichten worden op de RvT-vergaderingen besproken.

Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

De NMU investeert goed in haar netwerk en streeft daarin naar optimale relaties met belanghebbenden.

Reguliere overleggen met de diverse gremia dragen hieraan bij. Minimaal twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg plaats met de subsidie-verantwoordelijk gedeputeerde van de provincie. Reguliere bestuurlijke gesprekken vinden onder andere plaats in het Oostbroekverband, de Natuur en Milieufederaties en de Groene11 van landelijke milieuorganisaties. Naast deze reguliere verbanden vinden diverse overleggen plaats met directieleden en bestuurders van onder meer LTO, ROM, kennisinstellingen zoals USI, RWS, gemeenten en ondernemers.

Vele lokale natuur- en milieugroepen en groene bewoners in de provincie Utrecht erkennen de NMU als vaandeldrager. Een aantal leden van deze groepen is vertegenwoordigd in de Raad van Advies, alsmede andere stakeholders van bedrijven of kennisinstellingen. Ook buiten deze formele structuur spant de NMU zich in om goede banden te onderhouden met de lokale achterban, bijvoorbeeld via het Adviespunt Ruimte waar mensen terecht kunnen, door bijeenkomsten voor hen te organiseren of hen meer intensief te ondersteunen bij activiteiten naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Utrecht vervult de NMU een coördinerende rol. Hiervoor ontvangt de NMU van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De werkzaamheden worden besproken op het directeurenoverleg en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

De NMU heeft vanaf juni 2005 een klachtenprocedure. De klachtenprocedure is in 2021 deze klachtenprocedure uitgebreid met een meldpunt integriteitsschendingen. Er is in 2021 1 telefonische melding binnengekomen. Deze is telefonisch afgehandeld.

Communicatie vindt op een regelmatige basis en structurele manier plaats. Hierbij worden alle beschikbare communicatiemiddelen, cross-mediaal ingezet. (website, facebook, twitter, nieuwsbrieven). In 2019 heeft de NMU onderzocht hoe zij haar achterban beter kan betrekken en vertegenwoordigen. We maken onderscheid in het professionele netwerk, in collectieve bewonersgroepen en –initiatieven en individuele groene Utrechters die het werk van de NMU een warm hart toe dragen. Deze groepen worden zoveel mogelijk op een juiste manier bediend. Geïnteresseerden kunnen zich zelf voor de diverse media aanmelden, zoals voor de maandelijkse nieuwsbrief of voor facebook. Vervolgens wordt structureel gekeken hoe individuen en groepen die zich aan de NMU verbinden, dikwijls via een specifiek thema, ook breder en actiever betrokken kunnen worden.

Utrecht, mei 2022

BIJLAGE 1

Samenstelling Raad van Toezicht

Aan- en aftredingsdata leden Raad van Toezicht:

Naam	Benoemd	Herkiesbaar	Verplicht aftredend	
Arthur van Mansvelt	23 sep 2013	2017	2021	afgetreden 5-10-2021
Jeannette Levels-Vermeer	25 sep 2018	2022	2026	
Benno Oosterom	5 feb 2013	2017	2021	afgetreden 5-10-2021
Marianne Kallen-Morren	15 apr 2014	2018	2022	Herkozen: 23-04-2019
Jacomijn Pluimers	9 feb 2015	2019	2023	afgetreden 16-2-2021
Olav-Jan van Gerwen	9 feb 2015	2019	2023	Voorzitter Herkozen: 23-04-2019
Conny Groot	20 sep 2016	2020	2024	Herkozen 08-12-2020
Gijs Kuneman	16-02-2021	2025/2		
Silvia Bannier-Strik	16-02-2021	2025/2		
Hendrik Stegenga	05-10-2021	2025/9		
Bas van de Griendt	05-10-2021	2025/9		
Marielies Schelhaas	05-10-2021	2025/9		

BIJLAGE 2

Nevenfuncties Bestuur van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht in 2021

Aan de leden van de directie, Raad van Toezicht en Raad van Advies zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. De leden van directie en Raad van Toezicht hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben. Door hen opgegeven relevante (neven-) functies:

Bestuur

Joris Hogenboom tot 01-02-2021

Josja Veraart

Sonja Sars vanaf 08-03-2021

RvT

Arthur van Mansvelt

Benno Oosterom:

Marianne Kallen-Morren

Jacomijn Pluimers

Olav-Jan van Gerwen

Conny Groot

Jeannette Levels-Vermeer

Gijs Kuneman

Nevenfuncties

Algemeen bestuurslid van het bestuur van de Natuur en Milieufederaties
Bestuurslid Stichting Gebiedsontwikkeling Utrecht-West
Lid DB Gebiedscommissie Utrecht West, waarnemend voorzitter
Lid stuurgroep Aanpak Veenweiden
Lid stuurgroep Groot Wilnis Vinkeveen
Voorzitter stuurgroep Energieneutrale melkveehouderij
Lid Gebiedsraad van de coöperatie O-gen (Utrecht oost)
Bestuurslid gebiedscommissie Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
Lid bestuur CO2-bank Utrecht
Algemeen bestuurslid van het bestuur van de Natuur en Milieufederaties
Bestuurslid Stichting Gebiedsontwikkeling Utrecht-West
Lid DB Gebiedscommissie Utrecht West
Bestuurslid gebiedscommissie Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
Lid bestuur CO2-bank Utrecht
Lid bestuur PCO2N (Platform CO2 Neutraal)
Lid curriculumcommissie opleiding Future Planet Studies UVA
Geen

Nevenfuncties

Senior Engagement specialist bij Achmea Investment Management
Founder DODUVA ontwikkeling en advies
Voorzitter stuurgroep Lenteakkoord
Voorzitter college van kerkrentmeesters van de PNK-wijkgemeente Jacobikerk te Utrecht
Voorzitter Raad van Toezicht Dedicon
Voorzitter Raad van Toezicht MooiSticht
Voorzitter Raad van Commissarissen Flint
Voorzitter Raad van Toezicht St. The New Entrepreneur
Senior advisor Food and Agriculture - Wereld Natuur Fonds,
Lid Milieugroep Bunnik
Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), plv. hoofd Sector Integrale
Beleidsanalyse Leefomgeving (IBL)
Lid Algemeen Bestuur IVN afdeling Amersfoort e.o.
Senior projectleider marketing Natuur & Milieu
Communicatie manager bij de Rijke Noordzee
Communicatie, tennisvereniging Luck Raeck
Partner / senior adviseur LBP|SIGHT
Lid commissie Milieu en Ruimte, gemeente Soest
Directeur-bestuurder bij Bosgroep Midden Nederland

Silvia Bannier-Strik	Senior inspecteur O&O slachtplaatsen directie Keuren, Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
Hendrik Stegenga	Voorzitter investeringscommissie Nederlands MKB
Bas van de Griendt	lid van de Raad van Commissarissen van de corporatie Woningbelang in Valkenswaard, sinds 2020 lid van de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) van de provincie Utrecht, sinds 2015 ambassadeur van het maatschappelijk initiatief Bewust Bodemgebruik, sinds 2008.
Marielies Schelhaas	Voorzitter Raad van Advies Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland

DEEL II Jaarrekening 2021

BALANS PER 31 DECEMBER 2021
(na resultaatbestemming)

Activa	31-12-2021 €		31-12-2020 €	
<u>Materiele vaste activa</u>		20.943		21.551
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>				
Debiteuren	278.654		108.099	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>315.893</u>	594.547	<u>293.641</u>	401.740
<u>Liquide middelen</u>		676.616		870.835
		<u>1.292.106</u>		<u>1.294.127</u>
Passiva	31-12-2021 €		31-12-2020 €	
<u>Reserves en Fondsen</u>				
Stichtingskapitaal	2.269		2.269	
Egalisatiereserve	5.314		5.313	
Continuïteitsreserve	<u>611.233</u>	618.816	<u>559.980</u>	567.563
<u>Kortlopende schulden:</u>				
Crediteuren	174.287		71.517	
Belastingen en premies soc. verzekeringen	77.615		86.994	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>421.388</u>	673.290	<u>568.053</u>	726.564
		<u>1.292.106</u>		<u>1.294.127</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2021

	Realisatie 2021 €	Begroot 2021 €	Realisatie 2020 €
BATEN			
Baten van particulieren	4.241	2.200	2.026
Baten van bedrijven	-	-	-
Baten loterijorganisaties	-	-	-
Baten van subsidies van overheden	1.324.916	920.975	756.304
Provinciale basissubsidie	359.474	342.272	315.586
AVP- en Energiesubsidie PU	97.177	81.800	57.132
Projectsubsidies overheden	858.048	496.903	371.928
Projectsubsidies niet-overheden	10.217	-	11.658
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	222.580	224.950	377.614
Baten van andere organisaties zonder winststreven	20.000	20.000	20.000
Som van de geworven baten	1.571.737	1.168.125	1.155.944
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	511.408	-	379.101
Overige baten	-	-	-
Som van de baten	2.083.145	1.168.125	1.535.045
LASTEN			
<u>Besteed aan doelstellingen</u>			
doelstelling Energie en Grondstoffen			
directe projectkosten	89.374		109.340
kosten eigen organisatie	35,4% 89.374	34,2% 403.967	36,2% 397.079
doelstelling Circulaire economie			
directe projectkosten	46.958		13.097
kosten eigen organisatie	15,2% 46.958	18,2% 214.796	14,3% 157.198
doelstelling Natuur en Landschap			
directe projectkosten	208.970		94.540
kosten eigen organisatie	20,3% 208.970	25,3% 298.958	23,8% 260.857
doelstelling Integrale Duurzame Mobiliteit			
directe projectkosten	30.435		-
kosten eigen organisatie	5,1% 30.435	3,7% 44.131	15,2% 166.285
doelstelling Duurzame Landbouw			
directe projectkosten	210.670		76.691
kosten eigen organisatie	8,9% 210.670	10,4% 122.833	2,1% 23.293
Doelstelling Duurzame Stad			
directe projectkosten	12.484		-
kosten eigen organisatie	15,2% 12.484	8,2% 97.140	8,4% 91.978
Totaal besteed aan doelstellingen	1.904.604	1.181.825	1.390.358
Wervingskosten			
kosten eigen fondsenwerving	0% -	-	0% -
kosten verkrijging projectsubsidies	100% 122.571	0% -	100% 89.023
Wervingskosten	6,0% 122.571	-	6,0% 89.023
Beheer en administratie *)	-	-	-
Som van de lasten	2.027.175	1.181.825	1.479.381
Saldo voor financiële baten en lasten	55.970	-13.700	55.664
Saldo financiële baten en lasten	-4.718	-1.000	-660
Saldo van baten en lasten	51.252	-14.700	55.004

Resultaatbestemming:

Egalisatiereserve	-	-	-
Continuïteitsreserve	51.252	-14.700	55.004

*) De natuur- en milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging. Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage "Toelichting lastenverdeling", maar worden in de "staat van baten en lasten" volledig toegerekend aan de doelstellingen.

KASSTROOMOVERZICHT

	2021	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Resultaat	51.252	55.004
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	9.142	7.418
Mutatie vorderingen	-192.807	-116.341
Mutatie kortlopende schulden	<u>(53.274)</u>	<u>173.051</u>
	-185.687	119.132
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(8.533)	(2.379)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
Netto kasstroom:	<u>194.220-</u>	<u>116.753</u>
Mutatie geldmiddelen	<u>194.220-</u>	<u>116.752</u>

Dit kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht, onder nummer 41177152

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

Grondslagen van waardering

Activa en passiva

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het overschot/tekort vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van een eventuele voorziening voor oninbaarheid.

Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Afschrijvingspercentages:

Apparatuur	25%
Software	20% - 33%

Waardering onderhanden werken

Per jaareinde onderhanden werken worden gewaardeerd tegen de werkelijke daaraan bestede kosten zoals werk door derden en de daadwerkelijk door eigen personeel bestede uren tegen het geldende uurtarief. Bij de waardering wordt rekening gehouden met mogelijke correcties op grond van overschrijdingen op vaste prijsafspraken. De met betrekking tot de opdrachten gefactureerde deelbedragen worden met de aldus tot stand gekomen posities verrekend.

Grondslagen van resultaatbepaling

Baten van particulieren

Onder de categorieën donaties/giften van particulieren worden gelden verantwoord die door de geveer vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden doorgaans verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel).

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De vaste bijdrage die de NMU ontvangt van de NMF heeft betrekking op het jaar van ontvangst en wordt aan dat jaar toegerekend.

Baten van bedrijven

Onder de categorieën donaties/giften van bedrijven worden gelden verantwoord die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden doorgaans verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel).

Baten van loterij-organisaties

De bijdragen uit nationale loterijen, puzzelacties van bladen e.d. en/of andere fondsenwervende instellingen worden verantwoord onder deze categorie. Bij de NMU is geen sprake van deze baten.

Subsidies overheden

Onder deze categorie worden subsidies van overheden verantwoord, waaronder de provinciale basissubsidie en projectsubsidies van de Provincie en andere overheden. Onder projectsubsidies zijn te verstaan bijdragen, die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van de kosten eigen organisatie en materiaalkosten voor een bepaald project.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

Onder baten van verbonden organisaties zonder winststreven worden opgenomen de baten van nationale en internationale moeder- en zusterorganisaties van de fondsenwervende organisatie.

Bij de NMU worden onder deze categorie verantwoord de gelden van de Nationale Postcodeloterij die de NMU ontvangt via St. De Natuur en Milieufederaties (NMF). Eventuele hiermee samenhangende verwervingskosten komen voor rekening van NMF.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Onder de categorieën baten andere organisaties zonder winststreven worden gelden verantwoord die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden als het donaties betreft, verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel). Jaarlijkse bijdragen van aangesloten organisaties worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Deze betreffen baten zoals campagneopbrengsten en vergoedingen voor niet-projectgebonden diensten.

Bestedingen

Onder de bestedingen worden, per doelstelling, de volgende kosten verantwoord:

- directe projectkosten
- aandeel in de kosten eigen organisatie

Kosten eigen organisatie

Onder de kosten eigen organisatie worden de kosten verantwoord van de eigen organisatie (kosten van bestuur, beheer en uitvoering). Deze kosten worden op basis van het aantal directe uren (project- en beleidswerk) verdeeld naar de doelstellingen. In de toelichting op de bestedingen is ook een verdeling van de kosten eigen organisatie opgenomen waarbij rekening is gehouden met de uren die besteed zijn aan werving baten en aan beheer en administratie.

Beheer en administratie

Voor de post Beheer en Administratie (B&A) hanteren de milieufederaties een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting op de bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Tot de directe kosten B&A worden in die toelichting de ingekomen facturen voor administratie (admin.kantoor, accountant, CBF, etc.), verzekeringen en bestuurskosten gerekend. Op basis van de uren van directie en secretariaat die in het boekjaar besteed zijn aan personeels- en organisatiebeleid, RvT, RvA en algemene administratie worden ook naar rato de overige kosten eigen organisatie toegerekend aan deze post.

Wervingskosten

Alle directe kosten van activiteiten, die direct of indirect ten doel hebben mensen, bedrijven of instellingen te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als werving baten. Op basis van het aantal fte's dat aan projectacquisitie is besteed, worden de kosten eigen organisatie naar rato toegerekend aan deze posten.

Overige grondslagen

Belastingen

BTW

In 2021 is net als in voorgaande jaren een aantal projecten gefinancierd door middel van opdrachten, waarover BTW afdracht verschuldigd was. Over de overige activiteiten van de stichting is geen BTW verschuldigd.

Begin 2014 is er een gesprek geweest met de belastingdienst Regio Utrecht over de interpretatie van de BTW plicht bij projecten en over de voorafrek. Op basis hiervan kan de stichting jaarlijks de voorafrek van de algemene kosten in rekening brengen volgens een bepaald percentage. Dit percentage betreft het deel van de opbrengsten waarover BTW wordt afgedragen. Jaarlijks wordt het percentage geschat op basis van voorgaande jaren, en bij de jaarrekening wordt het werkelijke percentage berekend. Op grond hiervan wordt een suppletieverzoek ingediend.

Vennootschapsbelasting

De stichting is in principe vennootschapsbelasting verschuldigd indien het resultaat in het verslagjaar tenminste € 15.000 bedraagt en het resultaat van de vijf afgelopen jaren tenminste € 75.000 bedraagt. In 2021 is het resultaat hoger dan € 15.000 met als gevolg dat er over het boekjaar mogelijk vennootschapsbelasting verschuldigd is.

De NMU heeft laten onderzoeken of (een deel van) haar activiteiten moeten worden onderworpen aan vpb-plicht en wat daarvan de mogelijke consequenties op administratief en financieel vlak zijn.

De conclusie van dit onderzoek luidt dat er argumenten zijn dat de NMU niet deelneemt aan het economisch verkeer maar een louter maatschappelijke functie vervult. Zolang de resultaten van de NMU nihil of bescheiden positief zijn, is er geen sprake van een winststreven.

ANBI status

De NMU is door de Belastingdienst aangewezen als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De ANBI status heeft belastingvoordelen voor zowel de instelling als voor de gever.

TOELICHTING OP DE BALANS

Activa

Materiële en immateriële vaste activa

	MVA Hardware €	IVA Software €
Aanschafwaarde	23.178	8.360
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	7.453-	2.533-
Boekwaarde per 1 januari	15.725	5.827
Investeringen	8.533	
Desinvesteringen		
Afschrijving desinvesteringen		
Afschrijvingen	-7.273	-1.869
Mutaties in het boekjaar	1.260	1.869-
Aanschafwaarde	31.711	8.360
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-14.726	-4.402
Boekwaarde per 31 december	16.985	3.958

Vorderingen

	31-12-2021 €	31-12-2020 €
<u>Debiteuren:</u>		
Debiteuren diversen	278.654	108.099
	278.654	108.099

Projectsubsidies die betrekking hebben op in 2021 uitgevoerde werkzaamheden, maar nog niet zijn ontvangen, zijn opgenomen onder Nog te vorderen projectsubsidies (zie hieronder).

Provinciale subsidie Energie 2017-2019

Ontvangen van Provincie	-	-
Op balans van vorig boekjaar	-	-16.950
Besteed in boekjaar	-	-
Te vorderen basissubsidie 2017-2020	-	16.950

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
<u>Overige vorderingen en overlopende activa:</u>		
Nog te vorderen projectsubs. De Natuur en Milieufederaties	91.410	101.582
Nog te vorderen projectsubs. Provincie Utrecht	147.153	78.485
Nog te vorderen projectsubs. Oostbroekorganisaties	9.999	44.952
Nog te vorderen projectsubs. Overige subsidiegevers	4.411	50.970
Provincie Utrecht basissubsidie	33.390	-
Provincie Utrecht energiesubsidie	16.000	-
Vooruitbetaalde kosten	2.095	-
Rentes 2021	-	(230)
Diversen	6.336	932
Vordering CO2 bank	5.099	-
	<u>315.893</u>	<u>276.691</u>

Liquide middelen

Kasgeld	1.382	-
Bank- en girosaldi	675.234	870.835
	<u>676.616</u>	<u>870.835</u>

Onderdeel van de liquide middelen is een bankgarantie van € 11.000 gesteld t.b.v. de verhuurders van de kantoorruimte.

TOELICHTING OP DE BALANS

Passiva	31-12-2021 €	31-12-2020 €
Reserves en Fondsen		
<u>Reserves</u>		
Stichtingskapitaal: Stand per 31 december	2.269	2.269
	<u>2.269</u>	<u>2.269</u>
Egalisatiereserve		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 jan	5.314	5.314
Mutatie uit de resultaatverdeling	-	-
Stand per 31 december	<u>5.314</u>	<u>5.314</u>
 Continuïteitsreserve:		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	559.981	504.977
Mutatie uit de resultaatverdeling	51.252	55.004
Stand per 31 december	<u>611.233</u>	<u>559.981</u>

De hoogte van de continuïteitsreserve is getoetst aan de norm van Goede Doelen Nederland, te weten 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie (bij de NMU € 2.016.487.) De continuïteitsreserve zit ruim onder deze norm.

De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een half jaar vaste lasten. (€ 549.000).

Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Door de meest recente toevoeging is de gewenste hoogte van de reserve bereikt. De ontwikkelingen in 2021 rechtvaardigen de hoogte van deze reserve.

Kortlopende schulden

<u>Crediteuren</u>	<u>174.287</u>	<u>71.517</u>
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen:</u>		
BTW afdracht	42.280	41.206
Afdracht loonheffing	35.335	45.788
	<u>77.615</u>	<u>86.994</u>

In 2021 werden enkele projecten gefinancierd via opdrachtverlening.
Over deze bedragen was BTW verschuldigd.

Overige schulden en overlopende passiva:

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
<u>Provinciale basissubsidie 2021-2024</u>		
Ontvangen jaartranche van Provincie	333.902	-
Ontvangen indexering van Provincie	8.689	-
Op balans van vorig boekjaar	-	-
Besteed in boekjaar	-308.332	-
Te besteden basissubsidie 2021-2024	34.259	-

Provinciale basissubsidie 2017-2020

Ontvangen jaartranche van Provincie	-	267.573
Ontvangen indexering van Provincie	-	36.599
Op balans van vorig boekjaar	21.412	32.826
Besteed in boekjaar	-21.412	-315.586
Vooruitontvangen basissubsidie 2017-2020	-	21.412

AVP 2021-2024

Ontvangen jaartranche van Provincie	30.000	-
Ontvangen indexering van Provincie	-	-
Op balans van vorig boekjaar	-	-
Besteed in boekjaar	-19.902	-
Vooruit ontvangen 2021-2024	10.098	-

De verloopstaat van de basissubsidie van 2018 is te vinden onder de activa.

Provinciale subsidie Energie 2020-2022

Ontvangen jaartranche van Provincie	82.500	74.500
Op balans van vorig boekjaar	17.368	
Besteed in boekjaar	-77.275	-57.132
Te besteden subsidie Energie 2020-2022	22.593	17.368

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
<u>Overige kortlopende schulden</u>		
Verplichting aan voormalig personeel		
Vakantiegeldverplichting	46.535	38.924
Verlofurenverplichting	21.631	28.024
Vooruitontvangen diversen	30.411	30.411
Servicekosten nacalculatie	6.509	6.509
Verwachte accountantskosten	14.799	29.532
Vooruitontvangen subsidies	173.764	360.505
Pensioenpremie	4.215	2.635
Nog te betalen bedragen	43.749	0
Voorziening verlieslatende projecten	13.064	13.064
Diversen	239-	19.669
	<u>354.438</u>	<u>529.273</u>

In 2021 werden diverse voorschotten ontvangen van oa.de Provincie ten behoeve van projecten die doorlopen in 2022. Deze zijn als Vooruitontvangen subsidies in de balans opgenomen.

TOELICHTING OP DE BALANS

Niet in de balans opgenomen rechten

De Natuur en Milieufederatie Utrecht heeft geïnvesteerd in de totstandkoming van de CO2-bank. Hiertoe zijn eigen uren ingezet, met de afspraak dat deze uren zullen worden vergoed zodra het resultaat van de CO2-bank dit toelaat.

Per 31 december 2021 bedraagt het bedrag aan geïnvesteerde uren: €72.859

Niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Er zijn geen langlopende verplichting die niet op de balans zijn vermeld.

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

FONDSSENWERVING

	Realisatie 2021 €	Begroot 2021 €	Realisatie 2020 €
<u>Baten van particulieren</u>			
Donaties en giften particulieren	4.241	2.200	2.026
	<u>4.241</u>	<u>2.200</u>	<u>2.026</u>
<u>Baten van bedrijven</u>			
Donaties en giften bedrijven	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
<u>Baten van loterijorganisaties</u>	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
<u>Baten van subsidies van overheden</u>			
Reguliere Provinciale subsidie 2017-2020:			
Jaartranche conform beschikking	-	-	297.303
Indexering 2020	-	-	21.599
Vijfheerenlanden	-	-	15.000
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	51.142	-	32.826
Bedrag al gebruikt in vorig boekjaar	-	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	-	-	51.142-
	<u>51.142</u>	<u>-</u>	<u>315.586</u>
Reguliere Provinciale subsidie 2021-2024:			
Jaartranche conform beschikking	333.902	342.272	-
Indexering 2021	8.689	-	-
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	-	-	-
Bedrag al gebruikt in vorig boekjaar	-	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	-34.259	-	-
	<u>308.332</u>	<u>342.272</u>	<u>-</u>
Provinciale subsidie Energie 2020-2022			
Jaartranche conform beschikking	82.500	81.800	82.500
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	25.368	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	30.593-	-	25.368-
	<u>77.275</u>	<u>81.800</u>	<u>57.132</u>
Provinciale subsidie Agenda Vitaal Platteland 2021 - 2024			
Jaartranche conform beschikking	30.000	-	-
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	-	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	10.098-	-	-
	<u>19.902</u>	<u>-</u>	<u>0</u>
Projectsubsidies: **)			
Projectsubsidies Provincie Utrecht	832.391	496.903	365.368
Projectsubsidies andere overheden	25.657	0	6.560
Projectbijdragen van niet-overheden	10.217	0	11.658
	<u>1.324.916</u>	<u>920.975</u>	<u>756.304</u>

De Projectsubsidies worden in de begroting niet uitgesplitst naar de verschillende financiers.
De projectsubsidies zijn incidenteel.

	Realisatie 2021	Begroot 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
<u>Baten van verbonden organisaties zonder winststreven</u>			
Nationale Postcode Loterij (via NMF) reguliere bijdrage	0	118.000	118.000
Nationale Postcode Loterij (via NMF) extra projectbijdragen *)	222.580	106.950	259.614
	<u>222.580</u>	<u>224.950</u>	<u>377.614</u>

In 2021 is 83,0% van alle toekenningen in Stichting De Provinciale Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

De in april 2021 ontvangen reguliere bijdrage van de NPL via de NMF zouden worden besteed aan projecten in 2022 en is opgenomen onder kortlopende schulden."

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Donaties org.zonder winststreven	0	-	-
Bijdragen aangesloten organisaties	20.000	20.000	20.000
	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten **)

Projectbijdragen Provincie Utrecht	232.171		137.374
Projectbijdragen andere overheden	183.629		185.590
Projectbijdragen van niet-overheden	95.609		56.137
	<u>511.408</u>	<u>-</u>	<u>379.101</u>

Voorafgaand aan het boekjaar is niet in te schatten welk deel van de projecten het karakter zal hebben van Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten. Daarom wordt deze post niet apart begroot.

Som van de baten	<u>2.083.145</u>	<u>1.168.125</u>	<u>1.535.045</u>
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

*) Voor de specificatie van de subsidies van St De Natuur en Milieufederaties zie bijlage 1

**) Voor de specificatie van deze projectsubsidies zie bijlage 2

Percentage van de baten besteed aan doelstellingen	80,4%	77,1%
Percentage van de lasten besteed aan de doelstellingen	82,6%	80,0%
Percentage van de baten besteed aan werving	5,9%	5,8%

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

BESTEDINGEN

	Doelstellingen						Beheer & administr.	Verkrijging subsidies	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	Energie en Grondstoffen	Circulaire economie	Natuur en Landschap	Duurzame Mobiliteit	Duurzaam Landbouw	Duurzame Stad					
Verdelingsgrondslag (in percentage)	28,0%	12,0%	16,0%	4,0%	7,0%	12,0%	12,0%	9,0%	100%		
Kosten eigen organisatie	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Salarissen	268.023	114.867	153.156	38.289	67.006	114.867	114.867	86.150	957.224	796.237	786.640
Sociale lasten	41.679	17.863	23.817	5.954	10.420	17.863	17.863	13.397	148.855	137.133	142.196
Pensioenlasten	27.266	11.686	15.581	3.895	6.817	11.686	11.686	8.764	97.380	89.017	83.989
Overige personeelskosten	12.134	5.200	6.934	1.733	3.034	5.200	5.200	3.900	43.337	31.910	28.643
Reis- en verblijfkosten	1.104	473	631	158	276	473	473	355	3.942	7.924	6.468
Huisvestingskosten	20.376	8.733	11.643	2.911	5.094	8.733	8.733	6.549	72.771	46.045	45.303
Afschrijvingskosten	2.560	1.097	1.463	366	640	1.097	1.097	823	9.142	3.283	5.549
Kantoorkosten	8.190	3.510	4.680	1.170	2.048	3.510	3.510	2.633	29.251	42.657	30.320
Bestuurskosten	-	-	-	-	-	-	1.483	-	1.483	3.535	2.683
Admin.kst. en alg. kosten	-	-	-	-	-	-	64.899	-	64.899	25.084	53.922
Kosten fondsenwerving	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	381.333	163.428	217.904	54.476	95.333	163.428	229.810	122.571	1.428.284	1.182.825	1.185.713
Verdeling B&A	35,4%	15,2%	20,3%	5,1%	8,9%	15,2%					
	81.452	34.908	46.544	11.636	20.363	34.908	-229.810				
Inhuur experts tbv projecten									-		-
Directe projectkosten	89.374	46.958	208.970	30.435	210.670	12.484			598.891	-	293.668
Totale kosten	552.158	245.294	473.418	96.547	326.366	210.820	-	122.571	2.027.175	1.182.825	1.479.381
Gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's)									13,13		12,92

Financiële baten en lasten

	Realisatie 2021 €	Begroot 2021 €	Realisatie 2020 €
<u>Financiële baten en lasten</u>			
Rentebaten	-2.967	(1.000)	(230)
Bankkosten	1.751	-	431
	<u>-4.718</u>	<u>-1.000</u>	<u>-661</u>

DIRECTIEBELONING 2021

Naam	Josja Veraart	Sonja Sars	Joris Hogeboom
Functie	directeur	adjunct directeur	directeur
Dienstverband			
Aard	onbepaald	onbepaald	onbepaald
Uren	38	32	36
Parttime percentage	100%	84%	95%
Periode	januari 2021	maart - december 2021	januari - februari 2021
Jaarinkomen			
bruto jaarsalaris	74.986	44.110	13.141
vakantiegeld	5.079	1.019	4.776
eindejaarsuitkering, 13e/ 14e maand	1.000	833	-
variabel jaarinkomen	-		
Totaal jaarinkomen	81.065	45.962	17.917
Omerekend naar 1 fte	81.065	54.580	18.912
Norm per 1-1-21 obv BSD score	99.828	79.348	99.828
SV lasten (wg deel)	10.233	10.233	10.233
Pensioenlasten (wg deel)	14.208	7.197	7.197
Totaal bezoldiging 2021	105.506	63.392	35.347
Totaal bezoldiging 2020	€ 82.294,00	€ -	€ 113.154,00

Norm Goede Doelen Nederland

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid, de hoogte van het loon en andere vergoedingen voor de directie. De NMU volgt de CAO Bos en Natuur, zoals deze ook wordt toegepast door de landschapsorganisaties en heeft hier een eigen loongebouw van afgeleid. Wat betreft de beloning van de directie volgt de NMU de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Deze regeling geeft een maximumnorm voor het jaarinkomen, die past bij de zwaarte van de functie, bij de omvang van de organisatie, de complexiteit van de organisatie, de organisatorische context en het directiemodel.

In maart 2018 beoordeelde de Raad van Toezicht de zwaarte van de functies van directeur en adjunct-directeur bij NMU. Dit leidde conform de methodiek van Regeling beloning directeuren van goede doelen tot een BSD-score (Basis Score voor Directiefuncties) van 354 punten voor directeur en 308 punten voor adjunct-directeur. Volgens de bovengenoemde regeling, zoals die gold per 1 januari 2021 (1 FTE/12 maanden), is het bijbehorende jaarinkomen voor directeur maximaal € 99.828 en voor adjunct-directeur maximaal € 79.348.

De salarissen van Directeur en Adjunct-directeur vallen binnen de Goede-Doelen normen voor directiebeloning (zie bovenstaande tabel bij de regel Beloning).

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie, de sociale lasten en de overige beloningen op termijn samen bedragen € 105.506 resp. € 63.392. Deze blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 209.000 per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 2.2 van het jaarverslag.

Aan de directieleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen ontwikkelingen na balansdatum die van invloed kunnen zijn op de jaarrekening 2021.

Ondertekening van de jaarrekening

Origineel met handtekeningen is beschikbaar op aanvraag

7 juni 2022

Directeur

Voorzitter Raad van Toezicht

J.L. Veraart

O.J. van Gerwen

De jaarrekening 2021 is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht d.d.
7 juni 2022

Deel III OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

Resultaatbestemming

Tot en met 2017 werd het resultaat verdeeld naar oorsprong, te weten vanuit de basissubsidie en vanuit de overige bronnen. Wanneer voor de door de provincie gefinancierde basistaken meer kosten waren gemaakt dan in het werkplan begroot, werd dit tekort onttrokken aan de tot dit moment opgebouwde egalisereserve, en bij minder kosten werd het toegevoegd aan de egalisereserve. Door de programmasubsidie 2017-2020 is de egalisereserve overbodig geworden. De Provincie Utrecht heeft toestemming gegeven de reserve in te zetten voor het realiseren van de doelstellingen van de NMU, met name op het thema Circulaire economie. In 2019 is een groot deel van deze reserve hiervoor ingezet. Het restant zal worden besteed in resterende jaren.

Vanaf 2018 wordt het resultaat toegevoegd of onttrokken aan de continuïteitsreserve. Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen. De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van 50% van de vaste lasten. Hierbij wordt het gemiddelde over de laatste drie jaar berekend.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Deze controleverklaring is afgegeven ten behoeve van provincie Utrecht

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van
Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht te Utrecht

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ- Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde subsidiebatens- en lasten alsmede de bijbehorende balansmutaties over 2021 in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol verantwoording van subsidies vanaf € 125.000,- provincie Utrecht mei 2017 en het Controleprotocol WNT 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de overige gegevens in overeenstemming met de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2021, het Controleprotocol verantwoording van subsidies vanaf € 125.000,- provincie Utrecht mei 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 7 juni 2022
De Jong AFM B.V.

Origineel ondertekend door J.D. de Jong AA

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht gesubsidieerde projecten 2021 Stichting De Natuur en Milieufederaties

projectnaam	Doelstelling	REAL.UREN	REAL.MAT	REAL.EXT	REALISATIE	BEGROTING	REALISATIE
		2021	2021	2021	2021 €	2021 €	2020 €
Klimaattafel Veenweide	NL	-	-	-	-	-	2.400
Stadshout	EG	-	-	-	-	-	4.778
Natuurlijke klimaatbuffers	EG	-	-	-	-	-	4.439
Landelijke positionering CE	CE	14.720	-	-	14.720	14.720	19.274
Voedselcampagne coordinatie	NL	17.760	-	-	17.760	13.700	17.020
Ondersteuning klimaatakkoord	NL	-	-	-	-	-	15.732
Participatiecoalitie	NL	71.400	-	-	71.400	71.400	61.410
Circulaire economie in de regio versnellen	CE	6.950	-	-	6.950	6.950	-
Nacht van de Nacht coordinatie	NL	21.960	-	-	21.960	21.960	22.600
Plan Boom	EG	15.000	-	-	15.000	15.000	33.164
Plan Boom projectleider	EG	24.000	-	-	24.000	28.000	-
Energietuinen	EG	18.240	-	-	18.240	17.040	62.882
Servicepunten NMF	TO	-	-	-	-	-	-
All things	CE	10.850	-	-	10.850	-	-
Valuta voor veen	NL	21.700	-	-	21.700	3.200	15.916
Algemeen							-
Vrij besteedbaar bedrag		-	-	-	-	118.000	118.000
Totalen		222.580	-	-	222.580	309.970	377.615

Veel van de bovengenoemde subsidies betreffen projecten die een looptijd hebben van meerdere boekjaren.

De bovengenoemde bedragen bij realisatie / begroting betreffen dus niet het gehele project.

Verder hebben de door St. De Natuur en Milieufederaties uitgekeerde bedragen niet alleen betrekking op het boekjaar 2021, maar ook op eerdere jaren.

In 2021 is 83,0% van alle toekenningen in Stichting De Provinciale Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

Bijlage 2: Overzicht gesubsidieerde projecten niet-NMF-projecten

Doelstelling	REAL.UREN 2021	REAL.MAT 2021	REAL.EXT 2021	REALISATIE 2021 €	BEGROTING 2021 €	REALISATIE 2020 €
projectnaam						
Projectsubsidies Provincie Utrecht						
Projectkosten basissubs Provincie *)	EG			-		173
Dialogo Staat van Utrecht	EG	-	-	-		1.481
Voucherregeling beleef en bewonder 2019	NL			-		1.044
Voucherregeling beleef en bewonder 2021	NL	33.666	114.500	148.166	173.437	-
Valuta voor veen	NL			-		19.201
Groene contour	NL	-		-		48.860
Heuvelrugtuinen	NL	123.343	31.704	201.513	179.500	116.522
Materiaalbudget Cirkelregio	CE	-	8.484	8.484	-	4.531
Energiecoöperaties Wind en Zon	EG	18.018	19.504	56.650	19.998	80.626
Gov.Amassedeurs All. Circ. Topregio	CE	-		-		26.649
Regionale kennisinfrastructuur CE	CE	92.442	1.274	130.916	149.728	-
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natu	DL	75.992	841	76.833	19.000	72.398
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natu	DL		48.979	48.979	33.000	18.492
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natu	DL		52.157	52.157	24.000	24.068
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natu	DL		31.494	31.494	50.087	20.527
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natu	DL	-	77.199	77.199	-	12.047
*) Dekking in basissubsidie en NPL bijdrage		343.461	386.136	102.794	832.391	648.750
						446.619
Projectbijdrage Provincie Utrecht						
Toegankelijke deelname zonnedaken	EG	18.228	1.853	5.850	25.931	26.450
Kennisdeling RRE	EG	29.236	3.821		33.057	30.360
Citizen science	DM	19.545		30.435	49.980	49.980
NOW lifestyles onderzoek	EG	31.217	6.795		38.012	33.834
Plattelandcoaches	EG	1.486		5.067	6.553	23.889
Toekomstig bouwen	To	20.530			20.530	28.710
Duurzame daken	DS	38.329			38.329	30.728
Groen aan de buurt 2016-2019	NL	686			686	-
Servicepunt Utrecht Circulaire Topregio	CE	1.564			1.564	-
Bomen actieplan	DS	5.115	9.903		15.018	32.172
Servicepunt circulair	CE	2.511			2.511	5.301
		168.447	22.372	41.352	232.171	261.424
						56.123
Projectsubsidie andere overheden						
Verduurzamen Vogelbuurt Nieuwegein	EG			-		12.171
Energiebesparing sportclubs Nieuwegein	EG			-		5.739
Energiebesparing VVE's Veenendaal	EG			-		497
Duurzaamheidsfonds IJsselstein	EG			-		644
Watt nou	EG			-		4.935
Kennisbank Cirkelregio	CE			-		3.420
Vliegwielen van gemeenschapskracht	EG			-		1.320
Plastic Pact Nieuwegein	CE			-		12.902
Watt nou Ondersteuning gemeenten	EG			-		2.484
Ondersteuning VVE's Nieuwegein	EG			-		5.175
Beleidskader zon WbD	EG			-		1.380
Houtbouw	CE			-		16.062
Watt Nou DRV	EG			-		11.000
Duurzame daken stichtse vecht	DS	7.615		7.615	26.624	-
Groen aan de Buurt	NL	18.042		18.042	10.695	-
Toolbox part.woningeigenaren U-Thuis	EG			-		1.000
Toolbox part. Woningeigenaren RVO	EG			-		9.105
		25.657	-	-	25.657	37.319
						87.832
Projectbijdragen andere overheden						
ondersteuning oprichting Soester Energiecoö	EG	9.951		9.951	9.951	-
Flowchart circulair ondernemen	EG	930		930	930	-
U-thuis lokale initiatieven	EG	30.132	12.970	43.102	54.500	54.984
Watt nou 2.0	EG	3.720	585	4.305	4.305	5.284
Detachering UvA	CE	7.050		7.050	7.051	5.284
ICO aardwarmte	EG	1.500		1.500	1.500	2.070
Huiberstroom Aardgasvrij	EG	26.212		26.212	29.987	23.296
Huiberstroom Aardgasvrij verlies	EG			-	-	4.508
Huiberstroom Aardgasvrij vervolg	EG	5.673		5.673	-	-
De Wetering Haarlijn	DM	11.089		11.089	14.148	5.603
Energie in Woudenberg	EG	769	6.942	7.711	15.000	9.080
RRE Utrechtse Heuvelrug	EG	11.346		11.346	11.243	8.510
Duurzaam bouwen	DS	8.180		8.180	-	-
Duurzame daken LNV	DS	18.500		18.500	18.500	-
Agroforestry	NL	10.948	13.010	23.958	23.958	-
Begeleiden aanvraag deelfietsen	DM	1.890		1.890	1.890	-
Beoordeling zonnenvelden heuvelrug	EG	2.232		2.232	2.232	-
Nog te acquireren projecten						
		150.122	33.507	-	183.629	195.195
						104.318

					REALISATIE 2021 €	BEGROTING 2021 €	REALISATIE 2020 €
Projectsubsidie(eigen fondsenwerving)/niet overheden							
Algemeen Oostbroek	NL	20.000			20.000	20.000	16.008
Omgevingsvisie	NL	10.217			10.217	15.820	12.560
		30.217	-	-	30.217	35.820	28.568
Projectbijdragen(eigen fondsenwerving)/niet overheden							
Samenwerking groene Planologie	NL	37.997	3.290		41.287	37.050	31.512
Coördinatie traject	EG	28.800			28.800 v	28.800	
CO2 Bank	EG	9.288			9.288 v		4.008
CO2 Bank voorgaande jaren					- v		-902
Doorbelaaste kosten	TO	887			887 v		
training communications	EG	186			186 v		
Training energie	EG	1.361			1.361 v		
Samenwerking NMU-Vitens	NL	13.800			13.800 v	13.800	11.270
Grootschalige zonneparken	EG				-		9.347
		92.319	3.290	-	95.609	79.650	55.235
Totaal overige subsidies							
		810.223	445.304	144.146	1.399.673	1.258.158	778.695

Een aantal van de bovengenoemde bijdragen betreffen projecten die een looptijd hebben van meerdere boekjaren.
Bovengenoemde bedragen bij realisatie/begroting betreffen dus niet altijd het gehele project.

Natuur en Milieufederatie Utrecht
Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht
www.nmu.nl